

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 Ζαγορίσιους στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 357
ΜΑΡΤΙΟΣ
2008

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΜΑΡΤΗΣ: Κατώφλι της Άνοιξης

Μάρτης, ο πρώτος μήνας της Άνοιξης και τόσο απρόβλεπτος, ώστε να του προσάψουμε ένα σωρό κατηγορίες: «Μάρτης - γδάρτης», «Μάρτης - παλουκοκάφτης» κλπ.

Αλλά πάντα έτσι γίνεται, όταν δυο εποχές, είτε καιρικές είτε ιστορικές, συγκρούονται και παλεύουν, η μια, η παλιά, να κρατηθεί ζωντανή όσο γίνεται περισσότερο, κι η άλλη, η νέα, που βιάζεται να πάρει τη θέση της. Έτσι και η μάχη του Χειμώνα με την Άνοιξη, σκληρή και γεμάτη απρόοπτα, με το έμπα του Μάρτη.

Όμως η έκβαση είναι προκαθορισμένη. Το καινούριο πάντα θα παραμερίζει το παλιό· η Άνοιξη πάντα θα νικά το Χειμώνα. Το καινούριο θα παραμερίζει αέναα το παλιό.

Ο Μάρτης, ακόμα, είναι ο μήνας ο πλούσιος σε συμβολισμούς, ριζωμένες επετειακές γιορτές και εθιμικά δρώμενα.

Ξεκινά με τα συμβολικά «μαρτίτσια» για την προφύλαξη των παιδιών από τις επικίνδυνες ηλιακές ακτίνες που σήμερα με την «τρύπα του όζοντος» αποκτά ξεχωριστή σημασία.

Μέσα στο Μάρτη και το Αποκριάτικο ξεφάντωμα κι ύστερα η Σαρακοστή που κι αυτή σήμερα γίνεται επιβεβλημένη λόγω του άκρατου καταναλωτισμού της εποχής μας. Κι ύστερα οι «Χαιρετισμοί» με την ξεχωριστή θρησκευτική κατάνυξη κι ο Ευαγγελισμός, η μεγάλη γιορτή της Χριστιανοσύνης, μαζί με τη μεγάλη Εθνική επέτειο της εξέγερσης του '21.

Αλλά και τη γυναίκα μέσα στο Μάρτη τη θυμόμαστε και τιμούμε

Η Άνοιξη, από τις Τέσσερις Εποχές του Γιάννη Τσαρούχη, 1969.

την προσφορά της.

Το Μάρτη και τα πρώτα χελιδόνια, προάγγελοι της Άνοιξης και της αναγέννησης της φύσης, που ενέπνευσε τους ποιητές μας από το Μιλτιάδη Μαλακάση που με το ποίημά του «Ανοιξιάτικη μπόρα» αναφέρεται στις ξαφνικές καιρικές αλλαγές του Μάρτη:

*Βαριές, πλατιές οι στάλες
πέφτουν μεγάλες της βροχής, κι
αριές
κλάμα βουβό και πώς αχείς, πώς
αντηχείς
μέσ' τις θλιμένες τις καρδιές
αντάμα με σπασμένες δοξαριές»,*

μέχρι το Σικελιανό που υμνεί τη θρησκευτική ποιητικότητα των «Χαιρετισμών» και το Γιάννη Ρίτσο με την «Εαρινή Συμφωνία» του.

Κι επιστέγασμα εκείνο το ανεπανάληπτο «Ρόδου μοσκοβόλημα» του μεγάλου Κωστή Παλαμά, που ο ερχομός του Μάρτη γίνεται για τον κουρασμένο ποιητή βάλαμο ψυχικής και σωματικής ευφορίας κι ελπίδας:

*«Εφέτος άγρια μ' έδειρεν η βαρυχειμωνιά,
που μ' έπιασε χωρίς φωτιά και μ'
ήβρε χωρίς νιάτα,
κι ώραν την ώρα πρόσμενα να
σωριαστώ βαριά
στη χιονισμένη στράτα.*

*Μα χτες, καθώς με θάρρεψε το
γέλιο του Μαρτίου
και τράβηξα να ξαναβρώ τ' αρχαία
τα μονοπάτια,
στο πρώτο μοσκοβόλημα ενός
ρόδου μακρινού
μου δάκρυσαν τα μάτια.*

Χρονογράφημα**Τα Μασκα(ρέματα)
της καθημερινότητάς μας****Σταύρου Συκιώτη**

Ωσπου να ολοκληρώσουμε τις εκδηλώσεις για τις Βασιλιόπιτες μας ήρθαν οι Απόκριες, έτσι για να μας αλλάξουν τη χειμωνιάτικη ατμόσφαιρα (ποιός χειμώνας;) και την ψυχική μας διάθεση με τα ξέφρενα φολκλορικά γλέντια και τα παραδοσιακά, κατά περιοχή, αποκριάτικα δρώμενα.

Με την εξέλιξη που έχουν πάρει οι Αποκριάτικες εκδηλώσεις – παρελάσεις σε όλο μας τον πλανήτη, με προεξάρχουσα τη μακρινή μας Βραζιλία με το ξακουστό της Ρίο Ντε Ζανέιρο, οι απόκριες έχουν αποκτήσει άλλες διαστάσεις, μορφή και χρώμα. Η μεγάλη συμμετοχή λαού, από πιστορικά μέχρι ευκίνητους γερόντους, διαμορφώνει ατμόσφαιρα λαϊκής συμμετοχής, ξέφρενης χαράς και πανηγυριού, που τροφοδοτούνται από έντονη διάχυτη μουσική, κυρίως λατινοαμερικάνικων ρυθμών (σάμπες κλπ), θάλασσα χρωμάτων και ποικίλων αμφιέσεων και προπαντός εκείνη η ομαδική εύθυμη - πανηγυρική ελεύθερη έκφραση των διαδελωτών της Αποκρίας, απελευθερωμένων, ψυχολογικά, από κάθε στοιχείο καθωσπρεπικής κοινωνικής συμπεριφοράς.

(Εγγραφα στα «Αποκριάτικα»: Φύλ. Ζαγοριού αρ. 275/Μάρτιος 2001: «Κι όσο το Καρναβάλι θα κυριαρχείται από το πνεύμα της σκοπιμότητας της εμπορευματοποίησης (τουρισμός γαρ), παίρνοντας φολκλορικό μοτίβο, χρονιά τη χρονιά, τόσο οι Απόκριες και οι καρναβαλικές εκδηλώσεις θα μας απορροφούν ολοκληρωτικά τη χρονική αυτή περίοδο).

Έτσι, βλέπουμε να παρουσιάζονται σαν κύρια στοιχεία της Αποκρίας, το γενικευμένο λαϊκό κέφι που ακολουθείται από ξέφρενους πανηγυρισμούς. Οι μάσκες και οι μεταμφιέσεις αποκρύπτουν την πραγματική ταυτότητα των καρναβαλιστών με αποτέλεσμα να εκδηλώνονται κατά ελεύθεριον τρόπον

σε πράξεις και αστεϊσμούς μη επιτρεπτούς, εκτός χρόνου Αποκρίας.

Οι Απόκριες, πέρα απ' τα παραπάνω χαρακτηριστικά τους, έχουν κι αυτές μια πολυπλευρικότητα. Το πιο κύριο στοιχείο τους είναι η «Μάσκα». Αυτή δίνει τον χαρακτηρισμό του «Καρναβαλιστή». Συνήθως έχει τη φόρμα του προσώπου γι' αυτό καλείται και «Προσωπείο».

Η ιστορία της μάσκας ξεκινάει από πολύ παλιά, τους Μυκηναϊκούς χρόνους και ιδιαίτερα τους Διονυσιακούς χρόνους όπου συναντούμε τους Σάτυρους και τις Μαινάδες της Διονυσιακής θρησκείας. Από τότε, η Μάσκα είχε κι αυτή την εξέλιξη της και την ποικιλομορφία της. Κι όχι μόνο στη μορφή της αλλά και στη σημασία της, μια και η χρήση της μετέβαλε μια πραγματικότητα, την πραγματική μορφή ενός προσώπου που τη φορούσε. Τη συναντάμε στο αρχαίο θέατρο, σε μια προσπάθεια να αποδοθεί, υποκριτικά, το οποίο στοιχείο της σκηνοθεσίας. Τα μουσεία μας παρουσιάζουν ποικιλία προσωπειών διαφόρων εκφράσεων. Μια ποικιλία προσωπειών (μασκών), τέτοιων εκφράσεων, συναντάμε, μεταφορικά, και στη δική μας τρέχουσα ζωή.

Στην καθημερινότητά μας, οι λέξεις μασκάρas, μασκάρades, μασκάρλίκι κλπ έχουν τη συχνότητά τους. Μεταφορικά, όλοι οι άνθρωποι φοράμε ένα αόρατο προσωπείο. Μ' αυτό παίζουμε το ρόλο μας στο «θέατρο» της ζωής μας.

Η Υποκριτική (δηλ. η τέχνη του ηθοποιού), απλά η Υποκρισία, δηλ. η καθημερινή ηθοποιία όλων μας,

άλλοτε αποδεκτή, κι άλλοτε επιβεβλημένη είναι η... σκιά μας. Πολλές φορές, κρίνουμε ωφελιμότερο να προσποιηθούμε αντί να αναγνωρίσουμε ή ν' αποδεχτούμε κάτι. Πολλές φορές, κρίνουμε αναγκαίο να

συμπεριφερθούμε υποκριτικά, λεκτικά ή πρακτικά, παρά την αντίθεση της λογικής ή του συναισθημάτός μας. Πολλές φορές το απαιτεί το SAVOIR VIVRE (οι τρόποι καλής συμπεριφοράς) των σχέσεών μας με το περιβάλλον μας. Πως μπορείς να πεις σε μια άσχημη κοπέλα ότι είναι άσχημη κι όχι ωραία; Στην περίπτωση αυτή η απάντησή μας δεν θεωρείται υποκρισία (ναι μεν, αλλά) αλλά μεγαλοσύνη. Είναι άπειρες οι περιπτώσεις στην καθημερινότητά μας, που η συμπεριφορά μας χρησιμοποιεί την υποκρισία άλλοτε προσχηματικά κι άλλοτε κυριολεκτικά. Έτσι, γίνεται αντιληπτό πως όλοι μας φοράμε προσωπεία και υποδυόμαστε ρόλους. Πολλές φορές υποκρινόμαστε κι από επιρρέπεια του χαρακτήρα μας χωρίς να το συνειδητοποιούμε.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ του κωριού

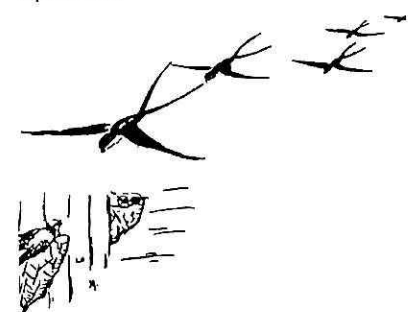
ποδιά της και με τον κρεμασμένο απ' την ποδιά της, μεγάλο κολοκωτρήνη (σουγιά με ξύλινη λαβή), μας φοβέριζε και μας έλεγε ότι στο σπίτι είχε και το γιαταγάνι και θα μας έσφαζε αν δεν είμαστε καλά παιδιά. Στο σπίτι της έμενε μόνη της. Συντροφιά τα λίγα γίδια της, οι κοτούλες της και το γαιδουράκι της. Δεν είχα ρωτήσει ποτέ τη γιαγιά μου για τη ζωή της.

Ο Νίκος, μου έκανε πλάτη και σκαρφάλανα στο παραθύρι. Η μάκω-Τζουρίκω φαίνονταν ότι κοιμόταν. Ένα τράγιο σάισμα τη σκέπα-

ζε. Στο τζάκι όρθιο ένα κούτσουρο σιγόκαιγε. Χτύπησα το τζάμι πολλές φορές, φώναξα δυνατά, αλλά απάντηση καμιά. Οι γυναίκες που είχαν μαζευτεί έλεγαν ότι πέθανε. Σε λίγο γέμισε η αυλή από Πάνω-Μαχαλιώτες. Να κι ο Σταθμάρχης με τον Πρόεδρο. Ο μπάρμπα-Λάζος έβαλε βουζίλα στην πόρτα και την άνοιξε. Η Τζουρίκω είχε πεθάνει. Κατηφορίζοντας για το σχολείο ακούσαμε να χτυπά πένθιμα η μεγάλη καμπάνα. Οι γυναίκες έβγαιναν στο δρόμο και ρωτούσαν «για ποιον χτυπά η καμπάνα».

Γιώργος Κ. Ζαχάρης**ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ****«Τα μαρτίσια»**

Σε πολλά μέρη της πατρίδας μας τα παιδιά συνθίζουν το βράδυ της παραμονής της πρώτης Μαρτίου να δένουν στους καρπούς των χειρών τους, με τη φροντίδα των μανάδων και γιαγιάδων τους, μια δίχρωμη κλωστή μάλλινη ή βαμβακερή, που έχει χρώμα συνήθως κοκκινοπράσινο.

Η κλωστή αυτή λέγεται πρωτομαρτιά αλλά περισσότερο είναι γνωστή με την ονομασία **Μαρτίσια**.

Τα μαρτίσια βάζουν –όπως πιστεύουν– για να μη μαυρίζουν από τις μαρτιάτικες ηλιακές ακτίνες. Και αυτό δικαιολογείται εν μέρει, γιατί ο ήλιος το Μάρτιο μήνα, καθώς παίρνει άλλη θέση στο ουράνιο στερέωμα σε σχέση με την τροχιά της γης, η προβολή των ηλιακών ακτίνων είναι περισσότερο κάθετη προς τη γη με αποτέλεσμα να καίει πολύ ο ήλιος και να μας μαυρίζει.

Η αντίληψη αυτή είναι διαδεδομένη στους κατοίκους κυρίως της υπαίθρου, που είναι αναγκασμένοι λόγω των γεωργικών τους ασχολιών να βρίσκονται πολλές ώρες της ημέρας εκτός της οικίας τους εκτεθειμένοι στον ήλιο.

Τις υπεριώδεις ακτίνες και τη βλαπτική τους ενέργεια στο δέρμα του σώματός μας φυσικά δεν το γνώριζαν οι παλιότεροι στα χωριά μας αλλά ήταν αποδεκτό απ' όλους πως ο ήλιος του Μαρτίου βλάπτει και γι' αυτό δεν πρέπει να καθόμαστε εκτεθειμένοι στον ήλιο.

Και έτσι η λαϊκή θυμοσοφία εφεύρε τα **μαρτίσια**.

Τα μαρτίσια τα διατηρούν στους καρπούς των χειρών τους τα παιδιά ως την ημέρα που θα εμφανιστούν τα πρώτα χελιδόνια, οπότε και τα βγά-

ζουν για να τα κρεμάσουν στη συνέχεια στα κλωνάρια του πλησιέστερου δέντρου απ' όπου θα τα πάρουν τα χελιδόνια να φτιάξουν τις φωλιές τους.

Ο ερχομός των χελιδονιών συμπίπτει συνήθως με την εαρινή ισημερία στις 21 Μαρτίου, που είναι κανονικά και η απαρχή της Άνοιξης. Το έθιμο με τα μαρτίσια έχει τις ρίζες του σε

ΣΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

παλιότερες εποχές και διατηρείται ακόμα ως τις μέρες μας.

Ο θεμελιωτής της λαογραφικής επιστήμης στην πατρίδα μας, Νικόλαος Πολίτης, θεωρεί πως το έθιμο αυτό είναι ειδωλολατρικό κατάλοιπο, γιατί δεν μπορεί, δεν στέκει στη λογική, μια κλωστή να έχει μαγική επίδραση, που να μας προσφυλάξει από το μαύρισμα των ηλιακών ακτίνων.

Μάλιστα το σχετίζει με την αρχαία **Κρόκη**, την κλωστή δηλαδή, που έδεναν στο δεξί καρπό του χεριού και στο πόδι τους εκείνοι, που ήταν μνημένοι στα Ελευσίνια μυστήρια, τελετές που γίνονταν, στην Ελευσίνα με τον ερχομό της άνοιξης, για να τιμήσουν τη Θεά Δήμητρα και την κόρη της Περσεφόνη. Επίσης ο καθηγητής Στίλβωνας Κυριακίδης παραδέχεται πως «η δίχρωμη αυτή κλωστή είχε στα περασμένα λόγια, γιατί αποτελούσε **περίσπασμα** (=φύλαχτο) για τη βασκανία, στην οποία αποδιδόνταν μεγάλη δύναμη και ήταν σε χρήση στην αρχαία λατρεία».

Βέβαια στον καιρό μας όλες αυτές οι δοξασίες για τα μαρτίσια, δεν εκπληρώνουν πλέον κανένα σκοπό, γιατί ούτε είναι δυνατόν να μας προστατεύσουν από τις ηλιακές ακτίνες, κι ούτε από τη βασκανία.

Όμως το έθιμο σώζεται ακόμα μόνο και μόνο από τη δύναμη της συνήθειας όπως και άλλα έθιμα του λαού μας, που δεν έχουν καμιά λογική εξήγηση. Η Εκκλησία μας, κατά τον Ιωάννη Χρυσόστομο, το έθιμο της πρώτης Μαρτίου το θεωρεί δεισιδαιμονία.

Αποκρίες... αλλοτινές**Ελένης Οικονομίδου-Δουόβλη**

Αποκρίες, μέρες χαράς και ξεφαντώματος.

Γιορτή για μικρούς και για μεγάλους κι όμα θέλουμε... ανέξοδες αφού αρκεί μια μάσκα και μια βόλτα στις φωτιές της πόλης τις ξακουστές «τζαμάλες» στα Γιάννινα για να μας φτιάξει το κέφι.

Αποκρίες και μάσκες... «αποκριάτικες» βέβαια, γιατί ο ι άλλες οι καθημερινές έχουν γίνει ένα με το δέρμα μας και τις φοράμε ανελλιπώς κάθε πρωί... σαν βγαίνουμε απ' το σπίτι μας.

Ο νους μου γυρίζει σε κάποιες άλλες αποκρίες απλές, μ' αυτοσχέδια καρναβάλια, με πρόχειρα μασκαρέματα, μ' αθώα ... μασκαρίλίκια, με εξυπνες προσωπίδες, με μεγάλες φωτιές «τζιοραμπίνες» τον «καλό λόγο» με τις «σκαντζλήθρες» ως τον ουρανό και χορό και γέλια και αστεία και «σιαχλίκια» από καρδιάς αθώα, ανεπιτήδετα κι αφτιασίδωτα και βάψιμο με «γάνα» και μουστάκια και γένια με μαλλί από «τλούπα»

Στο σπίτι πίτες κρεασόπτις και κλιατρόπτις που «έτρεμαν» στο σνί απ' το βούτυρο...

Συναγωνίζονταν οι νοικοκυρές. Κι ύστερα κοινά τραπέζια με συγγενείς, φίλους και γειτόνους και κρασί απ' το «βαένι» και «χάφαρο» με αυγό σφιχτό για τα παιδιά δεμένο με το σκνί και κρεμασμένο στον πτό-βεργο παιχνίδια για τον πατέρα ή τον Παπ.

Ο μεγάλος μας ιστορικός ο Πανωσουθενιώτης **Λαμπριδής**, πηγή όλων των ερευνών στα «Ζαγοριακά» του μας γυρίζει πίσω σε αλλοτινές Ζαγοριανές Αποκρίες.

Καλή Σαρακοστή
κι τν Πασκαλιά μια για...

Απόκρεως

Κατά την απόκρεω πάσα οικογένεια κατασκευάζει, ως και πανταχού, τα καλύτερα είδη των φαγητών, δαπανώσα περισσότερα και προσέχουσα πολύ εις την επιτυχίαν αυτών, ιδίως δε των εξαισίων εκείνων πλακουτιών. Το εσπέρας δε δυο, τρεις, ή και περισσότερα οικογένειαι συνέρχοντο εις μίαν οικίαν και συνδειπνοῦσιν, απολυομένων πάντων κοσμίως εις παν είδος τέρψεως και ευθυμίας.

Οι παίδες, εβδομάδας τινάς προ της απόκρεω, συλλέγουσι διαφοροτρόπως ξύλα, εξ ων κατασκευάζουσι στήλην υψηλήν, καλόν λόγκον, σωρόν, καλόν λόγον, Κριστιλάγκαν, φωτιάν, τέμπλαν, φανόν κ.τ.λ. εν τοις διαφόροις χωρίσις αποκαλουμένων. Ενών η κλοπή τιμωρεται αυστηρώς παρά των κοινωνιών, εις την περίστασιν ταύτην επιτρέπεται εις τους παίδας το κλέπτειν ξύλα. Την στήλην ταύτην οι αρχηγοί των παιδών μετά των προσωποποιούντων, διακωμωδούντων και ενταύθα επί το γελοιωδέστερον τα παράβολα των κοινωνιών, ανόπτουσι περί μέσας νύκτας της απόκρεω. Ενώ δε η στήλη αυτή ή το πολλαχώς κεκοσμημένον τούτο δένδρον καίεται, άνδρες και μεράκια πυροβολούσι, πεδία περί ταύτην χορεύουσι και πηδῶσι, γυναίκες και κοράσια τραγουδούσι, κραυγαί, συριγμοί, γέλωτες... οποίον θέαμα! Το πυρ, μέχρις ουρανού αναβαίνον, καταφωτίζει απαν το χωρίον, σπινθήρες δε εκσφενδονίζονται, ως φωτεινοί τινες αστέρες παρουσιάζόμενοι.

**Τι μπορείτε να δείτε
επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι**

• **ΣΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου** λειτουργεί η φωτογραφική έκθεση «Εικόνες από τον ελληνικό κινηματογράφο». Το υλικό προέρχεται από την Ταινιοθήκη της Ελλάδος και από συλλογές παραγωγών, σκηνοθετών και ηθοποιών. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τον Αυγούστο και θα είναι ανοιχτή κάθε μέρα εκτός Τρίτης 10.00 με 17.00. Τηλ. 26530 71573.

• **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ.** Λειτουργεί στο Μικρό Πάπιγκο Ζαγοριού με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοιχτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα -Τρίτη-Πέμπτη, Κυριακή 10.30-18.00 και Παρασκευή-Σάββατο 11.00-15.00, 16.00-19.00 τηλ. 26530 41071.

• **ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ»** στους Κήπους. Λειτουργεί καθημερινά. Τηλ. 26530 71826.

• **ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Πέτρου Φραγκούλη «ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ»**, Ελάτη Ζαγοριού. Είσοδος ελεύθερη.

• **ΛΑΖΑΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ** στο Κουκούλι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ-ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΝΑΤ. ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Αγαπητοί συμπατριώτες, Διαβάζοντας το πρωτοσέλιδο του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας», μήνα Φεβρουαρίου 2008, με τίτλο «Περιμένοντας τον ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ Νο 2», αισθάνομαι την ανάγκη να απαντήσω στα όσα σε θάρος μου, ως Δημάρχου του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου αναφέρονται, σχετικά με την πιθανή **συνένωση των Δήμων και Κοινοτήτων της περιοχής Ζαγορίου σε ένα Δήμο.**

Κατ'αρχήν απαντώ προς το περιοδικό σας, επειδή αναγράφει ότι **το περιοδικό και η ΙΛΕΖ ταυτίζονται και συμμερίζονται απόλυτα με παρεμβάσεις και προτάσεις** και ανάμεσα σε αυτές του κ. Ιωάννη Καλύβα.

Σεβαστές οι απόψεις όλων σχετικά με το μεγάλο αυτό θέμα της διοικητικής μεταρρύθμισης της περιοχής μας και του κ. Καλύβα βεβαίως, εάν ο κ. Καλύβας δεν αναφέρονταν απαξιωτικά στο πρόσωπό μου και μέσω εμού ενάντια σε όλους τους κατοίκους του Ανατολικού Ζαγορίου.

Το θέμα του «Καποδίστρια 2» είναι πρόωρο, καθώς δεν ξεκίνησαν ακόμα οι διαδικασίες για την εφαρμογή του, ούτε υπήρξε μέχρι σήμερα εκφρασμένη η επίσημη θέση του Υπουργείου Εσωτερικών, που να εξειδικεύει τα κριτήρια με βάση τα οποία θα γίνουν –αν γίνουν– οι συνενώσεις.

Πέρα απ' αυτό ο Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου, με ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και της ολομέλειας των Τοπικών Συμβουλίων, εκφράστηκε κατά της συνένωσης του Ζαγορίου σε έναν Δήμο, για τους παρακάτω λόγους:

1. Το Ανατολικό Ζαγόρι αποτελούσε ανέκαθεν ξεχωριστή γεωγραφική περιοχή και το οδικό δίκτυο δεν συνέβαλε στην επικοινωνία με τα υπόλοιπα χωριά του Ζαγορίου. Αυτό εξακολουθεί να συμβαίνει και σήμερα, αφού η συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής του Ανατολικού Ζαγορίου με την πρωτεύουσα του Νομού τα Ιωάννινα γίνεται μέσω του δρόμου προς Μέτσοβο, ενώ της υπόλοιπης περιοχής του Ζαγορίου, μέσω του δρόμου προς Κόνιτσα.

2. Η περιοχή του Ζαγορίου είναι ενιαία ως προς τα πολιτισμικά του χαρακτηριστικά, με μικρές διαφοροποιήσεις, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει αναγκαστικά να αποτελεί έναν Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τη στιγμή που δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να

εξυπηρετηθούν διοικητικά οι δημότες του. Θυμίζω ότι η γεωγραφική περιοχή του Ζαγορίου καταλαμβάνει έκταση 1.000 τ. χμ. περίπου, δηλαδή όσο και ο Νομός Πρέβεζας. Αυτό και μόνο δείχνει ότι είναι αδύνατο να λειτουργήσει Δήμος που να καλύπτει τόσο μεγάλη έκταση.

3. Οι κάτοικοι της περιοχής του Ανατολικού Ζαγορίου (του Δυτικού Ζαγορίου, όπως έχει καθιερωθεί να ονομάζεται ιστορικά), εξαιτίας της διαφορετικής γεωγραφικής θέσης, των μεγάλων αποστάσεων και του κακού οδικού δικτύου.

4. Η εφαρμογή του Καποδίστρια 1 στην περιοχή μας λειτουργήσει θετικά, χωρίς προβλήματα, που δημιουργήθηκαν με τη χωροθέτηση των Δήμων στην περιοχή του Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου.

5. Η περιοχή του Ανατολικού Ζαγορίου μπορεί να αποτελέσει μελλοντικά έναν Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης μόνο με τη συνένωση του σημερινού Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου και της Κοινότητας Βοβούσας.

Ως Δήμαρχος του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου είμαι υποχρεωμένος να εκφράζω τη βούληση των κατοίκων της περιοχής και να εφαρμόζω τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.

Σε ό,τι αφορά τον κ. Καλύβα, έχω να επισημάνω ότι έχει σχηματίσει άσχημη εντύπωση για τους σημερινούς δήμους, όπως αναφέρει στην επιστολή του. Δεν θα ασχοληθώ με τους άλλους δήμους της περιοχής, αλλά τον διαβεβαιώνω ότι ο Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου δεν χρωστάει σε κανέναν ούτε ένα ευρώ και ούτε έδωσε ποτέ το δικαίωμα σε κανέναν να τον διασύρει.

Μου συστήνει ο κ. Καλύβας να γυρίσω στα θρανία και να διαβάσω την ιστορία του Ζαγορίου και μετά να ομιλώ.

Ας γυρίσω πρώτα στα θρανία... Το Ζαγόρι ως ενιαία περιοχή παρουσιάζεται πριν την κατάκτηση από τους Τούρκους, (1431) και την υποδούλωση της περιοχής, μετά την ήττα στη μάχη της βουτσάς. Τότε συνθηκολόγησαν 14 χωριά του Κεντρικού Ζαγορίου (Βοϊνίκο) με την υποχρέωση να στέλνουν υποκόμους στην Κωνσταντινούπολη και απέκτησαν τα γνωστά προνόμια. Μερικά από τα χωριά εκείνα σήμερα δεν υφίστανται.

Το 1479 προσχώρησαν στη συνθήκη και άλλα χωριά και έφτασαν τον αριθμό 60 (Χρονικό της Βουτσάς).

Μέχρι το 1750 περίπου, αποσχίσθηκαν αρκετά χωριά, τα οποία οι Τούρκοι τα μετέτρεψαν σε τοπικά

και, λόγω κυρίως του πεδινού του εδάφους τους. Ανάμεσα σ' αυτά και τα χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου Δεμάτι, Λιάπη (Ιτέα) και Πέτρα αρχικά και αργότερα τα χωριά Μογγιό (Καρυές), Μηλιωτάδες και Γκοβριτσά (Κρουόβρυση). Από την περιοχή του Δυτικού Ζαγορίου αποσχίστηκαν και άλλα χωριά (π.χ. Δολιανιά), ακόμα και χωριά που έφταναν μέχρι τη λίμνη των Ιωαννίνων π.χ. Βάρβερση (Άγιοι Απόστολοι), Βάνιστα (Κρύα) κ.ά.

Ως το 1868 που καταργήθηκαν τα προνόμια και το αυτοδιοίκητο του Ζαγορίου αλλά και την απελευθέρωση (1913), το Ζαγόρι ως επαρχία του Τουρκικού κράτους αποτελούνταν από 46 χωριά, με έδρα του Προεστού του Ζαγορίου, τα Γιάννινα.

Από την απελευθέρωση μέχρι τη σύσταση των Δήμων (1997 το Ζαγόρι δεν αποτελούσε ξεχωριστή επαρχία αλλά υπαδύνταν στην επαρχία Δωδώνης. Άτυπα πρωτεύουσα του Ζαγορίου προπολεμικά ήταν το Τσεπέλοβο και αργότερα υπηρεσίες εγκαταστάθηκαν και στους Κήπους για την καλύτερη εξυπηρέτηση των χωριών. Για το Ανατολικό Ζαγόρι άτυπη πρωτεύουσα προπολεμικά ήταν το Γρεβενίτι, το οποίο εκτεινόταν μέχρι Τσίπιανη και Μηλιωτάδες.

Με τη συνένωση των Κοινοτήτων το 1997 ιδρύθηκαν οι Δήμοι Ανατολικού Ζαγορίου με 15 τοπικά διαμερίσματα, Κεντρικού Ζαγορίου Παπίγκου και ορισμένα χωριά του Ζαγορίου υπάχθηκαν στους Δήμους Καλπακίου και Περάματος.

Το συμπέρασμα είναι ότι στο πέρασμα των χρόνων, στο Ζαγόρι ανήκαν λιγότερα ή περισσότερα χωριά. Σημασία έχει το γεγονός ότι όλα τα χωριά βρίσκονται στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή του

Ζαγορίου, οι κάτοικοί του έχουν κοινά χαρακτηριστικά, κοινή πολιτιστική παράδοση. Ζαγορίσιοι, σε τελική ανάλυση, είναι όσοι αισθάνονται έτσι.

Μου συστήνει, ο κ. Καλύβας, ότι είναι προσβολή να εκφράζω δημοσίως ότι το Ζαγόρι δεν πρέπει να γίνει ένας Δήμος.

Προσβολή, κ. Καλύβας, είναι ο Δήμαρχος και γενικά το Δημοτικό Συμβούλιο και τα Τοπικά Συμβούλια να έχουν άποψη;

Προσβολή είναι ο Δήμαρχος να εκφράζει δημοσίως τις ομόφωνες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και των Τοπικών Συμβουλίων του Δήμου;

Προσβολή είναι ο Δήμαρχος να υπερασπίζεται τα συμφέροντα του Δήμου του;

Μήπως είναι προσβολή, κ. Καλύβας, άνθρωποι οι οποίοι δεν είναι δημότες του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου και ούτε κατ'αρχήν από αυτόν να καταφέρονται με υβριστικό τρόπο κατά του Δημάρχου και κατ' επέκταση κατά των κατοίκων του Ανατολικού Ζαγορίου;

Οι θέσεις «για να σωθεί το Ζαγόρι», όπως λέτε, θα είχαν μεγαλύτερη αξία, αν και σεις ο ίδιος συμβάλατε σ' αυτό. Δυστυχώς το όνομά σας είναι περισσότερο γνωστό από τους αγώνες σας ως μέλους της επιτροπής **κατά** της λειτουργίας της **Ελεγχόμενης Κινηγικής Περιοχής Ζαγορίου**, της πρώτης και σοβαρότερης αναπτυξιακής προσπάθειας που έγινε για την περιοχή του Ζαγορίου και ιδίως του Ανατολικού, που είναι γεμάτο δάση και ενδείκνυται σ' αυτό. Λίγη αυτοκριτική δεν βλάπτει...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΠΥΡΟΥ
ΔΗΜΑΡΧΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

Απόλυτα δικαιολογημένη η παραπάνω απάντηση του Δημάρχου Ανατολικού Ζαγορίου κ. Βασιλείου Σπύρου.

Όμως η απάντηση δεν θάπρεπε να αναφέρεται καν στο πρωτοσέλιδο άρθρο του περιοδικού (τεύχος Φεβρουαρίου), αλλά άμεσα και συγκεκριμένα στον κ. Ιωάννη Καλύβα και στις απόψεις του σχετικού άρθρου του, για τις οποίες το περιοδικό, ούτε τις συμμερίζεται ούτε ταυτίζεται μ' αυτές. Τα ενυπόγραφα άρθρα αυτόνομα είναι ότι εκφράζουν μόνο και αποκλειστικά τον υπογράφοντα.

Η παράγραφος του περιοδικού μας «Χωρίς δεύτερη σκέψη, το περιοδικό μας και η ΙΛΕΖ ταυτίζεται και συμμερίζεται απόλυτα όλες τις παραπάνω παρεμβάσεις και προτάσεις», αναφέρεται μόνο στον κεντρικό πυρήνα όλων των σχετικών παρεμβάσεων (Π. Σ. Ζαγορίσιων, Α. Ντιναλέξη, Ν. Καραβίδα, Ι. Καλύβα) δηλαδή στο να αποτελέσει το Ζαγόρι έναν και ενιαίο Δήμο, με την προϋπόθεση βέβαια ότι αυτό θα γίνει δεκτό και από τους τρεις σημερινούς Δήμους. Ως προς τα υπόλοιπα, επαναλαμβάνουμε ότι είναι απόλυτα δικαιολογημένη η απάντηση του κ. Βασιλείου Σπύρου.

«Το Ζαγόρι μας»

Μας φταίει του γουμάρ' κι βαράμι του σαμάρ'!!!

Θουκυδίδη Παντελή Παπαγεωργίου

υπάρχουν καλά και κακά πολιτεύματα! ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΕΙΝΑΙ ΘΕΜΑ «ΚΑΛΩΝ» ΚΑΙ «ΚΑΚΩΝ» ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ!

Θεωρητικό βέβαια η δημοκρατία είναι το ιδανικό πολίτευμα, αυτό που ύμνησε ο αρχαίος ο συνονόματός μου στον Επιτάφιο του Περικλή, κάτω όμως από μια προϋπόθεση, ότι ο λαός που κρατεί, ξέρει και θέλει και μπορεί να εκτελέσει αυτό το ομοιογενή έργο. Διαφορετικά είναι φαυλοκρατία! Είναι επικίνδυνο πολίτευμα! Μη μου πείτε ότι δεν αγανακτήσατε ποτέ μπροστά σε ασοδοσίες και αυθαιρεσίες βαφτισμένες σαν δημοκρατικές ελευθερίες; Μη μου πείτε πως δεν σας ξέφυγε και σας η φοβερή ρήση «ένας Παπαδόπουλος χρειαζόταν τώρα για»;

Ας μη διατυπώσω καλύτερα την άποψή μου για τη Δημοκρατία που σήμερα βιώνουμε στη χώρα μας.... Χρειάζεται μεγάλη ανάλυση. Τη δική μου άποψη θα καταθέσω κι εγώ για τη συνένωση των Καποδιαστριακών δήμων. Ανταποκρίνομαι στην πρόσκληση-πρόκληση του φίλου μου του Λάκη του Ντιναλέξη για «διάλογο» μέσα από «Το Ζαγόρι μας» για το αν είναι καλύτερα για το Ζαγόρι να γίνει ένας δήμος αντί τρεις που είναι τώρα...

Σύμφωνα λοιπόν με όσα πιο πάνω εξέθεσα δεν υπάρχει καμία απολύτως διαφορά! Το αν μέχρι τώρα ο θεσμός των Καποδιαστριακών δήμων απέτυχε παταγωδώς, δεν έφταξε που ήταν μικροί, Έφταιξε το γεγονός ότι οι δημοτικές και τοπικές αρχές που εκλέξαμε και επανεκλέξαμε υπήρξαν «αδύναμες». Τα πρόσωπα που διαχειρίστηκαν αυτή την εξουσία, που εμείς οι Ζαγορίσιοι με την ψήφο μας τους εμπιστευτήκαμε, δεν ήταν ικανοί, δεν ήταν οι καλύτεροι! Δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν επαρκώς στις προκλήσεις των καιρών και δεν έπραξαν το καλύτερο για τον τόπο μας. Κι αν κάποιος ξεχώριζαν αφανίστηκαν μέσα σ' αυτές τις Βαβέλ, που εμείς τις λέμε δημοτικά ή τοπικά συμβούλια, ή «έκοψαν πέρα». Δεν είναι ουρανοκατέβατοι, δεν είναι εγκάθετοι, εμείς τους εκλέξαμε... Κι αυτό είναι το ολέθριο, αφού το επίπεδο των δημοτικών και τοπικών αρχών αντικατοπτρίζει το επίπεδο των δημοτών! Το ΖΑΓΟΡΙ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΗΚΜΑΣΜΕΝΟ! Και οι λιγοστοί ενδημούντες και οι περισσότεροι

αποδημούντες που πατάνε στο Ζαγόρι ενίοτε ή την μέρα των εκλογών μόνο.... Ούτε δημοκρατική συνείδηση έχουμε, ούτε ποιο είναι το «καλό μας» ξέρουμε, ούτε πώς θα το διεκδικήσουμε σκεφτόμαστε... Θα σας αναφέρω ένας γεγονός που αποδεικνύει όσα πιο πάνω επισήμανα: Κανένας υποψήφιος δήμαρχος δεν ανέφερε, προεκλογικά, ούτε ανάμεσα στα «ΘΑ» που τάζονται κατά κανόνα αφειδώς, ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ από τα φαινόμενα εκφυλισμού που καθημερινά διαπιστώνουμε! Καλά κάνουν βέβαια και δεν το θίγουν καθόλου το θέμα, αφού ζημιά θα πάθουν, ψήφους θα χάσουν... Τέτοιες ευαισθησίες για τους ενοικούντες σήμερα το Ζαγόρι είναι ενοχλητικές! Τους εμποδίζουν να αυθαιρετούν... Δεν πέρασε ποτέ από το μυαλό τους πως αν το χωριό τους, το σπίτι τους έχει σήμερα μια ιδιαίτερη αξία, οφείλεται σ' αυτές τις πέτρινες συνθέσεις που βάλθηκαν να τις ξεθεμελιώσουν. Δεν έχουν συνειδητοποιήσει πως η αλλοίωση της Ζαγορίσιας Αρχιτεκτονικής σημαίνει υποβάθμιση του Ζαγορίου και είναι το μεγαλύτερο έγκλημα που κάνουμε και απέναντι σ' αυτούς που μας το κληροδότησαν και απέναντι στα παιδιά μας που θα στερήσουμε από έναν αμύθητο θησαυρό!

Τελικά αποδεχτήκαμε τους βανδαλισμούς που έγιναν στα γεφύρια μας το περασμένο καλοκαίρι... Έχουν να δουν πολλά τα μάτια μας ακόμα, σε τέτοιο μαύρο χάλι που βρισκόμαστε! Έκανα και κάποιες άλλες διαπιστώσεις αυτά τα Καποδιαστριακά χρόνια:

Αν δεν είσαι σαρακατσάνος, γύφτος ή βλάχος για να θέσεις σε λειτουργία «φυλετικούς μηχανισμούς» αν δεν είσαι από κανένα «μεγάλο χωριό» κι αν δεν πάρεις το «χρίσμα» από κανένα κόμμα, καλύτερα να μη δοκιμάσεις να εκτεθείς σε εκλογικές διαδικασίες. Είσαι καμένος από χέρι.

Αν βλέπουμε κάποιον ικανό που μπορεί να βγει μπροστά και να δια-

φεντάνει το καλό μας προσπαθούμε να τον πνίξουμε «εν τω γενέσθαι» και όχι να τον προωθήσουμε. Φθονούμε αυτό που ξεπερνάει το δικό μας μέτρο, δεν το αντέχουμε κι ως ξέρουμε ότι αυτό μας ζημιώνει...

Ο ρόλος των Τοπικών Συμβουλίων κάθε Δ.Δ. παρόλο που φαίνεται να είναι αποδυναμωμένος και τυπικός είναι τελικά πάρα πολύ σημαντικός. Κανένας δήμαρχος ή δημοτικός συμβούλιος όσο άχρηστοι κι αν είναι δεν θα απορρίψουν μια λογική και εφικτή πρόταση του Τοπικού Συμβουλίου! Όσα ξέρει ο νοικοκύρης, τα μέλη δηλαδή του Τ.Σ. δεν τα ξέρει ο μουςαφίρης, ο δήμαρχος... Αυτός ας ασχοληθεί με άλλα γενικά θέματα υποδομής και ανάπτυξης του δήμου... Δυστυχώς όμως είναι ανύπαρκτα, κακομοίρικα! Κα δεν ξέρω σε τι εξυπηρετεί να εντάσσονται στα ψηφοδέλτια των υποψηφίων συνδυασμών για τη δημοτική αρχή! Δε φτάνει που είμαστε οι μαύροι λιγοστοί, δε φτάνει που σφαζόμαστε έτσι κι αλλιώς, μας βάζουν κι άλλο στοιχείο απόλυτης διάλυσης; Γιατί δεν ασφηνόμαστε τα χωριά να εκλέξουν μια ομάδα τριών-πέντε απόρων που να μπορούν να συνεννοηθούν και να λειτουργήσουν, ανεξάρτητα από τις διαδικασίες εκλογής δημάρχου και δημοτικών συμβούλων;

Θα ήταν χρήσιμο η συντακτική ομάδα της εφημερίδας μας, «το Ζαγόρι μας» να αναδημοσιεύσει σε κάποιο φύλλο της ένα άρθρο με τίτλο «Τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά Ελληνικά» που είχε δημοσιευτεί το Δεκέμβριο του 2006 στον «Ηπειρωτικό Αγώνα λίγο μετά τις δημοτικές εκλογές». Θεωρώ ότι είναι μια ακτινογραφία του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σήμερα.

Δε βλέπω λοιπόν καμία απολύτως διαφορά στο αν είναι ένας δήμος το Ζαγόρι ή τρεις ή χίλιο δεκατρείς! Οι ίδιοι και οι ίδιοι πάλι θα βγουν μπροστάρηδες για να μας «σώσουν» άλλη μια φορά και εμείς με τις ίδιες λογικές και τις ίδιες διαδικασίες (– στα μαγειργιά ανεβοκατεβαίνουν οι κυβερνήσεις!) θα ασκήσουμε το ύψιστο δικαίωμά μας το «εκλέγειν» έχοντας βαθιά συνείδηση ότι σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα, ο δήμος έχει την εξουσία στα χέρια του ο λαός κυβερνά (τρομάρα του!).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Κοινότητα Παπίγκου διοργανώνει 8ήμερη αεροπορική εκδρομή στην **Ισπανία**. Αναχώρηση **Σάββατο 5 Απριλίου 2008**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΜΕΣ ΗΜΕΡΕΣ

ΤΗΛ.: 2653041931 & 2653042218 FAX: 2653041931 & 2653042218

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΑΔΚΤΩΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

28ης Οκτωβρίου 49

Ιωάννινα

Τηλ. Ιατρείου 26510-29.077

Οικίας: 26510-29.177

Κινητό: 6932 - 763.632

ΕΛΑΤΗ-ΔΙΚΟΡΦΟ: Σκηνικό ενός παραμυθιού

Στη μνήμη του αθλοσμήνου του Ζαγορίου δασκάλου και γείτονα Λεοντέρη Παπαθανασίου.

Η γνωριμία με τον «τόπο πίσω από το βουνό» δεν είναι μια απλή υπόθεση, αλλά μια απαιτητική και χρονοβόρα διαδικασία. Είναι σχεδόν αδύνατο ένας επισκέπτης του Ζαγορίου να κατανοήσει, να επεξεργαστεί και να αφομοιώσει τον πλούτο και την ποικιλομορφία των εικόνων και των ερεθισμάτων που δέχεται, σε μια και μόνο επαφή με τον τόπο αυτό. Χρειάζεται να επιστρέψει σ' αυτόν πολλές φορές, όλες ιτς εποχές του χρόνου, να μελετήσει προσεκτικά, να ανακαλύψει τις αθέατες γωνιές και να ξεδιπλώσει όλα τα κρυμμένα μυστικά που συνθέτουν το μεγαλείο της Ζαγορίσιας γης. Από τις απόκρημνες κορυφές της Τύμφης και τα απύθμενα βάραθρα του Βίκου, μέχρι τα βαθύσκια δασοτόπια του Ανατολικού Ζαγορίου, απλώνεται ένας κόσμος που σε καλεί να τον γνωρίσεις και να τον κατακτήσεις, ενεργοποιώντας όλες σου τις αισθήσεις.

Μια ξεχωριστή λοιπόν γωνιά του μαγευτικού αυτού τόπου είναι η περιοχή γύρω από τα χωριά Ελάτη-Δικόρφο. Ένας γεωγραφικός χώρος απίστευτης φυσικής ομορφιάς και ύψιστης περιβαλλοντικής σημασίας που μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να γίνεται ευρέως γνωστός και να προσελκύει ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών. Ακολουθώντας τη διαδρομή από το γραφικό εκκλησάκι του Άη Θανάση ως την Ελάτη, σταδιακά αποκαλύπτεται μπροστά σου ένα μοναδικό πανόραμα της ευρύτερης περιοχής του Ζαγορίου, με ανεμπόδιση θέα προς όλες τις κατευθύνσεις.

Βουνά, κορυφές, χαράδρες, αλλεπάλληλες λοφοσειρές, κοιλάδες και δάση, όλα μπερδεύονται μεταξύ τους και σου προκαλούν δέος, δίνοντάς σου μια πρώτη γεύση για το τι θ' ακολουθήσει. Σύντομα, τα πρώτα σπιτία της Ελάτης σε υποδέχονται στο πανέμορφο αυτό χωριό. Ένα χωριό-ζωγραφιά, ακουμπημένο σε πυκνοδασωμένη πλαγιά, με βαθύ πράσινο χρώμα το καλοκαίρι, απόλυτα λευκό το χειμώνα, και με μια έκρηξη χρωμάτων το φθινόπωρο, σε γοητεύει και σε κερδίζει με την πρώτη ματιά. Παραδοσιακός οικισμός, μολονότι έπαθε σημαντικές καταστροφές στους πολέμους. Είναι ίσως το μοναδικό από τα καμένα χωριά που σχεδόν επανήλθε στην αρχική του μορφή, χάρη στο ενδιαφέρον και τη βαθιά αγάπη των φιλοπρόδων κατοίκων για το χωριό τους.

Ένα καλοφτιαγμένο καλντερίμι διασχίζει απ' άκρη σ' άκρη τον οικισμό και σε οδηγεί σ' αξιοθέατά του. Καλαίσθητη και νοικοκυρεμένη η κεντρική εκκλησία του Αγ. Γεωργίου, με περιποιημένο και λουλουδιασμένο προαύλιο. Καλοφτιαγμένη, δροσδλουστη πλατεία με βαθύσκιο πλάτανο στο κέντρο και όμορφη πελεκητή βρύση. Επιβλητικά πέτρινα, νεόδμητα σπιτία, εφάμιλλα των παλαιών, αλλά και αρκετά καλοδιατηρημένα παλιά αρχοντικά, που σου προκαλούν εντύπωση με την εμφάνιση και την αισθητική τους και φανερώνουν την παλιά αίγλη του χωριού. Οι

λίγοι παραδοσιακοί ξενώνες είναι προσεγγέσιμοι και φτιαγμένοι κατά τα ζαγορίσια πρότυπα, χωρίς αρχιτεκτονικές υπερβολές και, μαζί με τις όμορφες ταβέρνες, ενισχύουν τη θετική εικόνα του οικισμού και προωθούν σωστά τη τουριστική του ανάπτυξη και προβολή. Μα αυτό που χαρακτηρίζει πιο πολύ την Ελάτη είναι οι χαρακτηριστικές πλακο-

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΠΟΥΝΑ

σκέπαστες βρύσες που είναι διάσπαρτες κατά μήκος του οικισμού και ξεδιπλάνε τους περαστικούς με άφθονο παγωμένο νερό, ένα αγαθό που στο μέρος αυτό περισσεύει. Η διαδρομή που σε οδηγεί από την Ελάτη σε Δικόρφο είναι μια μοναδική εμπειρία των αισθήσεων. Καθώς διασχίζεις τα υπέροχα μικτά δάση φυλλοβόλων και κωνοφόρων, με την πανδαισία των χρωμάτων, τα συνεχή παιχνιδίσματα του ήλιου στα φυλλώματα, τις γραφικές ρεματιές και τα ξέφωτα, αισθάνεσαι απροετοίμαστος να αφομοιώσεις τόση ομορφιά, τόσο γρήγορα. Ξαφνικά, η θέα προς τον οικισμό του Δικόρφου σε μαγεύει και μένει ανεξίτηλα χαραγμένη στο μυαλό σου.

Το χωριό, φωλιασμένο σ' ένα φυσικό κλίμα στις κατάφυτες πλαγιές του Μισοκελίου, με εκτεταμένο ορίζοντα και δροσερό κλίμα είναι ο ορισμός του ζαγορίσιου παραδοσιακού οικισμού. Παρουσιάζει μια αξιοθαύμαστη οικιστική ομοιομορφία και μοιάζει να μην το έχει αγγίξει ο χρόνος. Περιδιαβαίνοντας τις τρεις συνοικίες του χωριού, θαυμάζεις την εξαιρετική αρχιτεκτονική των σπιτιών, που είναι από τα πιο όμορφα και καλοσυντηρημένα στο Ζαγόρι. Η πλατεία είναι ευρύχωρη, καλοφτιαγμένη, με υπέροχη θέα, γραφικά μαγαζάκια και ένα επιβλητικό αρρεναγωγείο που οδηγεί στην κεντρική εκκλησία του Αγ. Μηνά. Το καμπαναριό που στολίζει τον προαύλιο χώρο είναι πραγματικό κομψοτεχνήμα ευρωπαϊκής τεχνοτροπίας, μοναδικό στο είδος του. Όλο το χωριό παρουσιάζει μια νοικοκυροσύνη και μια καλαισθησία που εντυπωσιάζει. Δεν υπάρχει καμία οικιστική παραφωνία που να αλλοιώνει το χαρακτήρα του οικισμού. Ακόμα και οι λίγοι ξενώνες και τα μαγαζιά είναι απόλυτα ενσωματωμένα στο ύψος της περιοχής και δείχνουν ότι το μέλλον του χωριού διαγράφεται αισιόδοξο. Φαίνεται ότι οι κάτοικοι έχουν πλήρη επίγνωση της πολιτισμικής τους κληρονομιάς και φροντίζουν για τη διαφύλαξή της. Όλα αυτά συνθέτουν ένα μαγευτικό σκηνικό και καθιστούν το Δικόρφο ένα από τα πιο αυθεντικά χωριά του Ζαγορίου.

Μια επίσκεψη στο Εξωκλήσι του Άη Γιάννη, ακριβώς πάνω από το Δικόρφο, αποτελεί το επιστάθμισμα της ονειρικής αυτής περιήγησης. Πρόκειται για ένα φυσικό εξώστη, που σχεδόν κρέμεται απ' τον ουρανό, και χαρίζει απέραντη θέα σε ολόκληρο το γεωγραφικό χώρο του Ζαγορίου και ακόμα παραπέρα. Πρόκειται για ένα υπερθέαμα εικόνων και χρωμάτων που καθλώνει το βλέμμα, αιχμαλωτίζει το νου και τις αισθήσεις και σε κάνει να αισθάνεσαι πως άγγιξες την τελειότητα.

Όσοι επιθυμούν να συνδράμουν οικονομικά την προσπάθεια μπορούν να καταθέτουν χρήματα στον **α-λογαριασμό του Συλλόγου Βίτσας: 794/480009-54** που τηρείται στην **Εθνική Τράπεζα**, ενώ όσοι επιθυμούν να προσφέρουν οικοδομικά υλικά μπορούν να επικοινωνήσουν με τον κ. **Παπαχρήστο** στο τηλ.: 6973-052219 ή με το Δήμο Κεντρ. Ζαγορίου στο: 26530-22535.

Κατολισθητικά Φαινόμενα στη Λάιστα Ζαγορίου

Ενημερωτικό Δελτίο για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Μετά τις έντονες κινητοποιήσεις των κατοίκων της Λάιστας για την αντιμετώπιση του προβλήματος που αντιμετωπίζει το χωριό από τα κατολισθητικά φαινόμενα ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Ηπείρου κ. Δημ. Πανοζάχος συναντήθηκε τη Δευτέρα 11 Φεβρουαρίου με τα μέλη της Επιτροπής Αγώνα. Στην συνάντηση συζητήθηκε αναλυτικά το πρόβλημα και δόθηκαν διαβεβαιώσεις για την αντιμετώπισή του. Συγκεκριμένα ο κ. Πανοζάχος ζήτησε από τον Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Αλέκο Καχριμάνη να του αποστείλει αίτημα με το ύψος της πίστωσης που απαιτείται για την σύνταξη πλήρους Γεωτεχνικής Μελέτης για την αντιμετώπιση των κατολισθητικών φαινομένων της Λάιστας ώστε να το συμπεριλάβει στο Τεχνικό Δελτίο που συντάσσει η Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ηπείρου και αποστέλλει στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών μέχρι τέλος Φεβρουαρίου.

Σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις του κ. Πανοζάχου αλλά και του Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Αλ. Καχριμάνη –τον οποίο επίσης επισκέφθηκαν τα μέλη της Επιτροπής Αγώνα στις 13 Φεβρουαρίου– μόλις εγκριθεί η πίστωση θα κινηθεί άμεσα η διαδικασία εκπόνησης της μελέτης με βάση την οποία θα εγκριθούν στη συνέχεια πιστώσεις για τα έργα που επείγουν να γίνουν στο χωριό.

Εκφράζουμε δημόσια την ικανοποίηση αλλά και τις ευχαριστίες μας για τις πρωτοβουλίες τόσο του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου κ. Πανοζάχου όσο και του Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Αλ. Καχριμάνη και αναμένουμε με ενδιαφέρον αλλά και αγωνία τις εξελίξεις.

Για την Επιτροπή Αγώνα

Χριστόφορος Ποάλας

Τηλ. 26530-22654 - Κιν. 6974-344506

Σημείωση: Στα κατολισθητικά φαινόμενα της Λάιστας εκτός από τα (τοπικά) Μέσα Ενημέρωσης των Ιωαννίνων αφιέρωσαν εκτενή άρθρα και οι Αθηναϊκές εφημερίδες **ΤΑ ΝΕΑ** / 7 Φεβρουαρίου & **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ** / 16 Φεβρουαρίου.

Στο ίδιο θέμα επίσης αφιέρωσαν εκτενείς ανταποκρίσεις και ρεπορτάζ οι τηλεοπτικοί σταθμοί **ALTER**, **MEGA** και **NET**.

Από τον Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού

Συγκέντρωση χρημάτων και υλικών για τα τέσσερα καμένα σπιτία της Βίτσας

Συστήθηκε επιτροπή με σκοπό την αποκατάσταση των παραδοσιακών οικιών

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Νέων Βίτσας αποφάσισε να συστήσει ειδική επιτροπή που θα αναλάβει τη συγκέντρωση χρημάτων και υλικών ώστε τα σπιτία που κήκην να ανοικοδομηθούν και να επιστρέψουν στην αρχική τους μορφή. Η επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του Συλλόγου Βίτσας **Ευάγγελος Παπαχρήστο**, τον νομάρχη Ιωαννίνων **Αλέξανδρο Καχριμάνη**, τον δήμαρχο Κεντρικού Ζαγορίου **Γαβριήλ Παπαναστασίου**, τον αντιπρόεδρο του Συνδέσμου Ζαγορίσιων Ιωαννίνων **Γεώργιο Παπαλεοντίου** και τον **Ιωάννη Παππά**, μέλος της Αδελφότητας Βίτσας Αθηνών.

Όσοι επιθυμούν να συνδράμουν οικονομικά την προσπάθεια μπορούν να καταθέτουν χρήματα στον **α-λογαριασμό του Συλλόγου Βίτσας: 794/480009-54** που τηρείται στην **Εθνική Τράπεζα**, ενώ όσοι επιθυμούν να προσφέρουν οικοδομικά υλικά μπορούν να επικοινωνήσουν με τον κ. **Παπαχρήστο** στο τηλ.: 6973-052219 ή με το Δήμο Κεντρ. Ζαγορίου στο: 26530-22535.

Τ' Αϊ-Θανασιού

Της Ερμηνείας Φωτιάδου

– Τ' Αϊ-Γεωργίου και τ' Αντωνίου είναι η καρδιά του Χειμωνιού – έλεγε η πεθερά μου. Κι εννοούσε τον Αϊ-Γιώργη το Γιαννιώτη, το φουστανελλά που γιόρταζε στις 17 Γενάρη. Εγώ τότε δεν μπορούσα να καταλάβω. Μεγαλωμένη στην Άρτα που την υγρασία και το κρύο του Δεκέμβρη, την αγριάδα του φουσκωμένου Αράχθου τη βρεγμένη γη, τη γλύκαινε η παρουσία των χρυσών πορτοκαλιών, και επειδή ήξερα πως εκεί το Γενάρη ανθίζει η Αμυγδαλιά δεν μπορούσα να νοιώσω πως ήταν δυνατόν η καρδιά του χειμώνα να βρίσκεται στις περίφημες λιακάδες και τις καθάριες νύχτες τις γενναριάτικες. Όμως, εκείνη μιλούσε με την πείρα των τόσων χρόνων που έζησε, κι είχε δίκαιο. Πρόσχε δε ιδιαίτερα αυτές τις ημέρες γιατί είχε γιορτή και στο χωριό που ζούσε, για ν' αστράψει πεντακάθαρο το μεγάλο σπιτι, έπρεπε μέρες να καλλωπίζουν.

Ήταν που με τις χριστουγεννιάτικες γιορτές, με το μέσα-έξω των παιδιών (μεγάλες οι οικογένειες που το κατοικούσαν) είχε λερώσει, κι έπρεπε από 'εαρχής να σιαστεί για τ' Αϊ-Θανασιού. Οι «Νοντάδες» έτοιμοι με τα Αλεξανδρινά κρεβάτια και τους σελτέδες και τις κρεβατοστρώσεις τις πλουμιστές. Οι μεγάλοι καθρέφτες με τις κεντητές κορνίζες ολόκαθαροι οι «κασσέλες» άλλες κάρνινες κι άλλες παλιές καρωτές, προίκες της κάθε μιας από τις γυναίκες της οικογένειας καθώς είχαν μεταφερθεί από τα πατρικά τους. Η κρεβάτια στολισμένη και με τα ολοκέντητα στρωσίδια στρωμένος ο μεγάλος καναπές. Γύρω βενετσιάνικες καρέκλες με λεπτή ψάθα και τραπεζάκια, κονσόλες φερμένα από την Ξενιτιά. Στα «μαντζάτα» τα «μπιζίρια» μοσχοβολούσαν. Τα Μπάσια με βυσινές φλοκωτές, βελόντζες, και γύρω τα μεγάλα κάδρα των γερόντων, και οι φωτογραφίες εκείνων που 'λειπαν στα ξένα. Στη μεγάλη σάλα, η άσπρη πλάκα τόσο τριμένη που γλυστρούσε από το σαπούνι και τα υπόγεια, τα μαγαζιά όπως τα 'λεγαν «βογγούσαν» φωρτωμένα χίλια καλά με βάση το σιτάρι και το κρασί που 'φτιανε η ίδια η ραι και τα κρασιά της. Οι κουζίνες και τα χωράφια της. Οι κουζίνες και τρεις στη σειρά, σερμπετωμένες, ο φούρνος έτοιμος για να φτιάξει το ψητό. Πάνω από την πιο μεγάλη, κι ψητό. Πάνω από την πιο μεγάλη, δυο χαριτωμένα δωμάτια, χαμογελαστά με ανοιχτά παράθυρα αγναλταν τον ήλιο. Η μεγάλη αυλή, ντεσαν τον ήλιο. Η μεγάλη αυλή, σκουπισμένη και στα τοιχάρια στοιβαγμένες ξύλα και πουνάρι. Όλα έτοιμα να δεχθούν τους επισκέπτες. Μπορεί να πέρασαν γιορτές, μέρες καλές, που τις γιόρτασαν χριστιανικά, μα τώρα άλλαζε το πράγμα.

Τώρα γιόρταζε ο Νάσιος. Πρώτο παιδί, χαϊδεμένο, ανάμεσα σε δυο παπούδες που το λάρρευαν κι ο ένας τον περίμενε να μεγαλώσει να του παραδώσει τα ηνία του σπιτιού κι ο άλλος να τον κάμει διάδοχο στην επιστήμη του, σ' έναν πατέρα που τον ονειρευόταν από τα ξένα όπου έμενε, και μια μάνα που έλυνε στο άκουσμα της φωνής του... Και η πεθερά μου συνέχισε.

– Από μέρες κοπέλα άρχιζα τις ιδιαίτερες ετοιμασίες. Είχαμε πάντα «χοσμηκιάριδες» και γυναίκες που μας βοηθούσαν στη δουλειά, μα για τη γιορτή του παιδιού ήθελα όλα να περάσουν από τα χέρια μου. Από το λεύκωμα των ρούχων, το καλοσιδέρωμα, το σιγύρισμα του σπιτιού ως το ζύμωμα του πρόσφορου που θα διαβαζόταν στην εκκλησιά και στο σπίτι. Από την παραμονή το βράδυ ήταν όλα έτοιμα. Χαράματα κάπνιζαν τα τζάκια κι ο ασπένιος δίσκος με το δισκόπανο τριγυρισμένο με δαντέλα λεπτή, πλεγμένη από τα χέρια μου ήταν ακουμπισμένος στο τραπέζι. Τι φερφιρί χιονάτο ήταν γεμάτο καλοδεμένο γλυκό και τα ποτήρια κρυστάλλινα, τα κουταλάκια ασημένια με τ' αρχικά του πεθερού περίμεναν τους επισκέπτες. Από βραδύς είχα ανάψει τα καντήλια στην Άγια Σωτήρα απέναντι και το πρωί ύστερα από την απόλυση πρώτος ερχόταν ο παπάς να σηκώσει το ύψωμα, ύστερα οι προεστοί άνδρες και γυναίκες και τους δεχόταν ο παππούς που καθισμένος παραστάς κάπνιζε την πίπα του. Ρακί στους άνδρες, γλυκόπιτο βουσί στις γυναίκες και καφέ σε λεπτά πορσελάνια φλυτζάνια, γνήσιο μοσχοβολιστό που ερχόταν από τον τόπο της καταγωγής σταλμένων από τη γιορτή του πατέρα για τη γιορτή του γιου. Το μεσημέρι τραπέζι στους συγγενείς. Το σφαγτό είχε γίνει στο φούρνο νοστιμότετο και ζαγορίσια πίτα ξεχειλίζει βούτυρο μυρωδάτο. Κρασί σπιτικό κι ευχές –Να σου ζήσει Μητσαίνα και να τους καλοδεχτείς όλους από τα ξένα. Τρέμοντας, ευχαριστούσα κοπέλλα μου, γιατί εκείνη τη χρονιά μούλειπαν κι οι τρεις αυτή τη μέρα, που λαχτάρα κι απαντοχή τους είχα, τον άντρα που λείπει χρόνια, και τα παιδιά που σαν μεγαλώσαν πέταξαν κι αυτά σαν πουλιά... Ξημερώνει τ' Αϊ-Θανασιού κι έτσι μούρθε στο νου η καλή μάνα του συντρόφου μου. Έχουν περάσει χρόνια απ' όταν χάθηκε, όμως κάθε χρόνο αυτή τη μέρα λέω και για κείνη σαν ξημερώνει τ' Αϊ-Θανασιού. «Χρόνια πολλά Νάσιο».

(Το κείμενο διάβασε η Ελένη Δούβλη φέτος στην κοπή της πίτας της «Στέγης γραμμάτων και τεχνών» στο Ξενοδοχείο Παλλάδιο).

ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΦΗΣ

ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Φαίνεται ουτοπία για ορισμένους, για άλλους, μεταξύ των οποίων κι εγώ, θεωρείται μια αξιόπαινη πρωτοβουλία του Δήμου Τύμφης η αξίζουσα συγχρητηρία στον Δήμαρχο κ. Γιώργο Σουκοβέλο. Πρόκειται για μια προσπάθεια προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος με την τοποθέτηση κάδων συλλογής χαρτιού, γυαλιού, αλουμινίου και πλαστικού, με απώτερο σκοπό την ανακύκλωση και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων. Τοποθετήθηκαν κέντρα ανακύκλωσης (τέσσερες κάδοι) στα δημοτικά διαμερίσματα Σκαμνελίου, Τσεπελόβου, Καπεσόβου, Κουκουλίου, Κήπων, Φραγκάδων και Λεπτοκαρυάς. Ξεκινάει σαν πιλοτικό πρόγραμμα κι υπάρχει πρόθεση και για τα υπόλοιπα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου μας.

Για πληρέστερη ενημέρωση των κατοίκων και των επισκεπτών τυπώθηκαν αφίσες και ενημερωτικά φυλλάδια. Θα σταθώ και θα επαναλάβω σχετι-

Πιστεύω ότι, μετά την τοποθέτηση κάδων στα χωριά μας από το Συμβούλιο Περιοχής, αποκτήσαμε συνείδηση συλλο-

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

γής απορριμάτων. Είδαμε καθαρά μεσοχώρια και δρομάκια, είδαμε τις ράχες δίπλα στον αυτοκινητόδρομο χωρίς σακούλες πλαστικές, είδαμε νοικοκυρές να τοποθετούν οικιακά απορρίμματα μέσα στους κάδους. Ήρθε, λοιπόν, η ώρα να

κὴ παράγραφο απ' το φυλλάδιο, δηλαδή: «Ο σημερινός τρόπος ζωής έχει αλλάξει αρκετά τη σύσταση των σκουπιδιών που παράγουμε καθημερινά, ενώ έχει αυξηθεί κατά πολύ το ποσοστό των συσκευασιών που καταλήγουν στα απορρίμματα. Η παραγωγή αποβλήτων συσκευασιών αποτελεί σημαντική μορφή ρύπανσης και ταυτόχρονα πραγματική οπατή φυσικών πόρων, που πρέπει με κάθε τρόπο να περιοριστεί στο ελάχιστο δυνατό».

κάνουμε ένα βήμα μπροστά, να πλησιάσουμε τους ευρωπαίους. Δεν θα λέμε ότι είμαστε ευρωπαίοι όταν μας συμφέρει. Κι αν εμείς οι πολίτες έχουμε διάθεση να γίνουμε ευρωπαίοι ως φροντίσουν και οι κατέχοντες την εξουσία, από δημάρχους κι απάνω, μέχρι υπουργεία να φτιάσουν κανένα ΧΥΤΑ. Περιμένουμε χρόνια τώρα στο νομό μας ένα ΧΥΤΑ κι ακόμα μεσάνυχτα. Χ-άνουμε Υ-πομονή, Τ-οπικοί Α-ρχοντες.

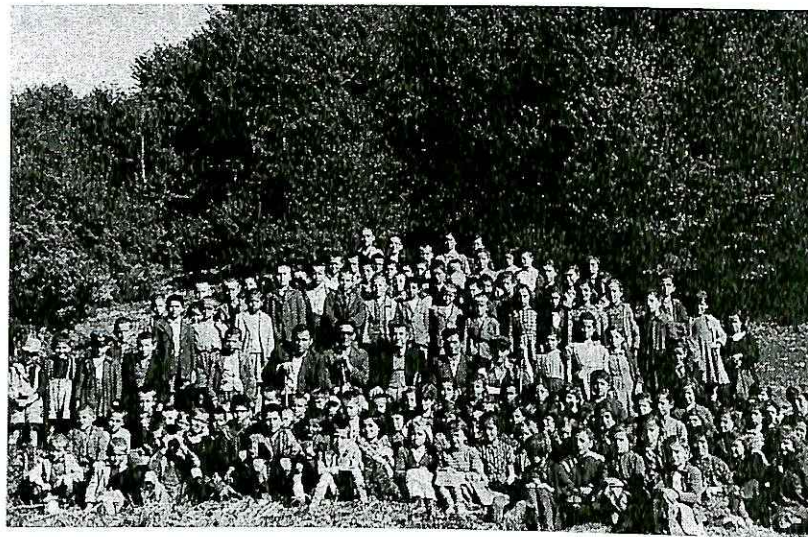

Το βιβλίο του Αντώνη Βασιλειάδη για το χωριό Ιτέα (Λιάπη) Ζαγορίου

Μέχρι σήμερα πολύ λίγα ως ελάχιστα γνωρίζαμε για το χωριό Ιτέα (Λιάπη) του Ανατολικού Ζαγορίου, που για διάφορους λόγους δεν έτυχε κάποιας ιδιαίτερης προβολής για την ανάδειξή του και τη γνωριμία μας με το ιστορικό του παρελθόν.

Ίσως λόγω της γεωγραφικής του θέσης, γιατί ήταν κάπως ξεκομμένο από το βασικό κορμό της ενότητας των άλλων χωριών του Ζαγορίου προσαρτημένο στην Περιφέρεια Μαλακασίου. Εντάχτηκε αργότερα στην επαρχία Ζαγορίου και σήμερα αποτελεί ένα από τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου.

Την έλλειψη αυτή ήρθε να συμπληρώσει το βιβλίο με τίτλο «Λιάπη - Ιτέα» του συμπατριώτη μας Αντώνη Βασιλειάδη ενός καταξιωμένου δασκάλου, που μέσα από τις 155 πυκνογραμμένες σελίδες του ο αναγνώστης θα βρει πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορία της γενέτειρας του συγγραφέα και ένα πλήθος από στοιχεία της κοινωνικής ζωής των κατοίκων της στις διάφορες χρονικές περιόδους από τη αρχική σύσταση του οικισμού ως τις μέρες μας με μια γλαφυρή περιγραφή του περιβάλλοντος χώρου της περιοχής. Όντως η περιοχή αυτή ξεχωρίζει για το εξαιρετικό φυσικό της κάλλος με την

Κοινή εκδρομή των Σχολείων Τριστενίου, Πέτρας, Ιτέας στις Καναβίστρες

αφθονία του υδάτινου πλούτου της και το απέραντο πράσινο, μια εικόνα που συναρπάζει τον επισκέπτη σ' όποιαδήποτε εποχή του χρόνου κι' αν βρεθεί εκεί.

Δίκαια αξίζει κάθε προβολής. Και αυτός ακριβώς ήταν ο απώτερος στόχος του συγγραφέα να προβάλλει την ξεχασμένη αυτή περιοχή και παράλληλα να περισώσει, όσα κατόρθωσε να συλλέξει για την ιστορία και την παράδοση του τόπου του, μια σημαντική προσφορά για τις νεώτερες γενιές. Και έτσι αποδόθηκε σε μια επίπονη

προσπάθεια συλλέγοντας, όσα στοιχεία ενδιέφεραν την εργασία του, μέσα από γραπτές μαρτυρίες και προσωπικές συνεντεύξεις από τους παλιότερους συγχωριανούς του και κατοίκους της περιοχής.

Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου του μνήμες παλιές ξαναζωντανεύουν για πρόσωπα και καταστάσεις, που τους αναγνώστες της παλιότερης γενιάς, συγκινούν και γοητεύουν και τους νεώτερους διδάσκουν και φρονηματίζουν. Και όπως εξομολογείται ο ίδιος ο συγγραφέας στον επίλογό του «θα

ήταν για μένα μεγάλη χαρά να δω κάποιους από τους νεώτερους ν' ασχοληθούν περισσότερο και να φωτίσουν την ιστορία και πορεία του χωριού στο χρόνο που έχει περάσει, πριν σβυστεί και χαθεί το χωριό».

Είναι μια φωνή ενός παλαιμάχου δασκάλου, που κατά την υπέρ 35/ετή θητεία του στην Εκπαίδευση, αγωνίστηκε για να διατηρηθεί ανέθευτη η παράδοση του τόπου μας και να κρατηθούν ζωντανά τα χωριά μας, τα κύτταρα αυτά του Έθνους μας. Μια προσπάθεια, που οι συνθήκες της σύγχρονης ζωής, εμπόδισαν δυστυχώς να ευοδωθεί και με λύπη μας παρατηρούμε στις μέρες μας το ανθρωπινό δυναμικό των χωριών μας να ελαττώνεται δραματικά χρόνο με το χρόνο.

Πολύ χαρακτηριστική περίπτωση είναι η εικόνα από το κλείσιμο των Δημοτικών Σχολείων στα περισσότερα χωριά του Ζαγορίου, σε ποσοστό που ξεπερνάει το 80%. Ας δούμε πώς καταγράφει την κατάσταση του χωριού ο αγαπητός συνάδελφος Αντώνης Βασιλειάδης στην προ του 1940 εποχή. «Πριν από τον πόλεμο του '40 το χωριό είχε περισσότερες από 90 οικογένειες και περίπου 500 άτομα». Για δε τα Σχολεία γράφει με αφορμή μια φωτογραφία της 10ετίας του '60 από μια ημερήσια εκδρομή των Σχολείων της περιοχής (τη σχετική φωτογραφία από τη σελ. 105 του βιβλίου του παραθέτουμε στη συνέχεια).

«... μας φέρνει στο νου την εποχή που οι παιδικές φωνές ακούγονταν παντού» και γέμιζαν οι ρούγες των χωριών μας από ζωντάνια και χαρά.

Όμορφες αλήθειες στιγμές, που για πάντα έχουν χαθεί. Ας είναι καλά κάποιος -νοσταλγικοί ονειροπόλοι- φανατικοί λάτρεις της γενέθλιας γης, όπως η περίπτωση του συμπατριώτη μας Βασιλειάδη, που με την εργασία του αυτή έφερε στο φως πολύτιμες πληροφορίες για τη γενέτειρά του την Ιτέα αποτελώντας παράλληλα λαμπρό παράδειγμα για τους νεώτερους, να εκδηλώνουν κι' εκείνοι ανάλογο ενδιαφέρον για παρόμοιες πρωτοβουλίες, ως έκφραση της αγάπης τους για τον τόπο, που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν με μια τόσο πλούσια πολιτιστική παράδοση.

Το βιβλίο του κ. Βασιλειάδη -που σημειώτεον είναι εκτός εμπορίου- στο εξής θα κοσμήσει τα ράφια της Βιβλιοθήκης της Ι.Λ.Ε.Ζ. (ευγενική προσφορά του συγγραφέα) μια σημαντική συμβολή στην ιστορία γενικότερα του τόπου μας.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Από τον συνεργάτη μας
Νίκο Υφαντή

πήραμε το τελευταίο
πόνημά του με τίτλο:
**Η «ΔΙΚΗ» ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ
(5) ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
- ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΗΣ
«ΟΜΟΝΟΙΑΣ».**
Τον ευχαριστούμε

ΚΩΣΤΑ Π. ΖΙΑΚΚΑ:

«Βιβλιοκρισίες, Βιβλιοπαρουσίαση» (Ιωάννινα 2007)

Γράφει ο **ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ**

Το νέο τούτο πόνημα, το οποίον είχε την ευγενή καλοσύνη να μου χαρίσει, να μου προσφέρει ο λίαν αγαπητός φίλος και πνευματικά ομογάλακτος αδελφός Κώστας Π. Ζιάκκας, είναι πράγματι μία πρωτοτυπία!

Συγκέντρωσε όσα οι φίλοι του και οι αναγνώστες γενικότερα, έγραψαν για τα εκδοθέντα μέχρι σήμερα βιβλία του, αλλά και όσα ο ίδιος έγραψε για τα δικά του και όλα μαζί τα έκανε μια ωραία πνευματική ανθοδέσμη με ποικίλα άνθη και μας τα προσφέρει με όλη την καλοσύνη και την αγάπη που τον διακρίνουν.

Σαν τον ηθοποιό που έπαιτα από μια επιτυχημένη παράσταση, δέχεται συγκινημένος τα χειροκροτήματα των θεατών-ακροατών κι ενώ αποσύρεται, το κοινό ενθουσιασμένο χειροκροτεί εντονότερα και τον αναγκάζει να επανέλθει, ανταποδίδοντας με υπόκλιση τις ευχαριστίες και εν προκειμένω ο

αγαπητός Κώστας, προσφέρει ευγενώς το βιβλίο του «Βιβλιοκρισίες, βιβλιοπαρουσίαση». Εκτός από την πρωτοτυπία του, είναι προσεγμένο και καλοτυπωμένο.

Θερμά συγχαρητήρια και εύχομαι γρήγορα ξανά να τον χειροκροτήσουμε.

Παρουσίαση του βιβλίου της Ελένης Σκούρτη «Πάπιγκο της μνήμης και της πέτρας»

Με εξαιρετική επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 11 Φεβρουαρίου στην αίθουσα της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας στην Αθήνα η παρουσίαση του βιβλίου της Ελένης Σκούρτη «Πάπιγκο της μνήμης και της πέτρας».

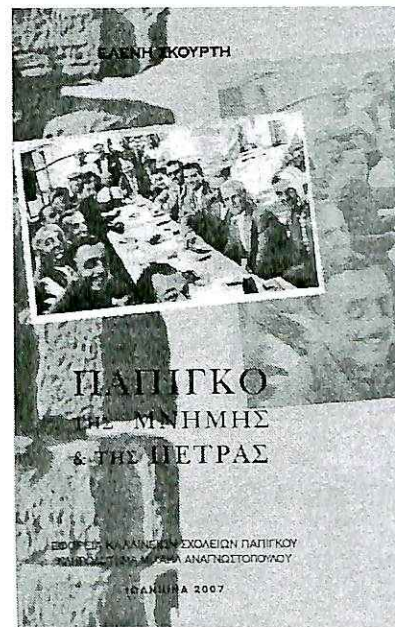
Συνδιοργανωτές: η Ένωση Ζαγορισιών Αθηνών και η Ένωση Αποδήμων Παπίγκου. Ο κος Γεώργιος Δόσης εκπρόσωπος της Ένωσης Αποδήμων Παπίγκου αναφέρθηκε διεξοδικά στη μορφή του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου -ευεργέτη Παπίγκου- καθώς και στην παρουσία και λειτουργία του κληροδοτήματος «Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος» δεδομένου ότι χρηματο-

δότησε την έκδοση του βιβλίου. Ολοκλήρωσε με τη βιογραφία της Ελένης Σκούρτη και έδωσε το λόγο στον κ. Πέτρο Ευθυμίου, βουλευτή του ΠΑΣΟΚ και πρώην Υπουργό Παιδείας.

Ο κος Πέτρος Ευθυμίου με εκπληκτικό λόγο τόνισε τη σημασία αυτών των κειμένων -όπως της Ελένης Σκούρτη- που προσθέτουν σημαντικά στοιχεία στην γενική ιστορία των χωριών. Ο Κοντισιώτης φιλόλογος -ποιητής Απόστολος Ζώτος με βαθύ συναισθηματικό και ποιητικό λόγο ανέπτυξε τις λογοτεχνικές αρετές του βιβλίου. Τέλος ο συνταγματολόγος δικηγόρος Αντώνης Κλοκώνης έκανε με το

λόγο του μία υψηλού επιπέδου εμβάθυνση στα κείμενα του βιβλίου. Συντονιστής ο ηπειρώτης δημοσιογράφος Ανδρέας Ρίζος. Αποσπάσματα διάβασε η Ελένη Σκούρτη η οποία συγκίνησε το ακροατήριο με το λόγο της στο τέλος της εκδήλωσης όπου ανέλυσε τα ιδιαίτερα στοιχεία που συγκροτούν το Πάπιγκο και το κάνουν «Φιλάττη και θαυμασία Πατρίδα».

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους: Παπιγκιώτες, φίλοι του Παπίγκου, Ζαγορισιί, φίλοι και συνάδελφοι της συγγραφής, διευθυντές Σχολείων, δημοσιογράφοι και επίσημοι όπως η Άννα Φιλίνη Βουλευτής του Συνασπισμού (έλκει την καταγωγή της από το Πάπιγκο), ο γραμματέας της Ν.Δ. Λευτέρης Ζαγορίτης, ο πρώην βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Χρήστος Πρωτόπαπας, εκπρόσωποι του πολιτικού γραφείου των: Απόστολου Κακλαμάνη Πρώην Προέδρου της Βουλής, Μιχάλη Παντούλα Βουλευτή Ιωαννίνων, Θανάση Τσούρα πρώην βουλευτή ΠΑΣΟΚ, οι γονείς του πρώην

δημάρχου Βριλησίων και νυν Βουλευτή της Ν.Δ. Αργύρη Ντινόπουλου, ο πρόεδρος της Πανεπιστημιακής και ο πρόεδρος της «Ένωσης Ζαγορισιών». Τέλος τηλεγράφημα απέστειλε ο υφυπουργός ΥΠΕΧΩ-ΔΕ Σταύρος Καλογιάννης.

Κ.Σ.

Ευτέρπη Γ. Σάρρου

«Ανοίξτε δρόμους»

Ποιητική συλλογή - Ιωάννινα 2005

Την τέταρτη ποιητική της συλλογή κυκλοφόρησε η Ζαγορίσια ποιήτρια Ευτέρπη Σάρρου.

«Ανοίξτε δρόμους» ο τίτλος της, μια νέα στάση ζωής, μας προτρέπει, μας καθοδηγεί και μας οδηγεί αισιόδοξα.

«... χέρι με χέρι βαδίστε τη ζήση είναι δική σας η στράτα αυτή βαδίστε λεύτερα, γκρεμίστε τείχη ανοίξτε δρόμοι, δρόμοι τρανοί».

Οι στίχοι της, τρυφεροί χαιδεύουν τ' αυτιά και την ψυχή σου. Τρίαντα είναι ποιήματα, κραυγές, ψίθυροι, ικεσίες, πόθοι, σκέψεις, όνειρα όλα συμπυκνωμένα στις σελίδες της.

Σμίγει με τέχνη την λαχτάρα και την αγάπη της ζωής, θυμάται, πτωχονόστι, σκέπτεται, ονειρεύεται, συμβουλεύει.

Ευαίσθητοι σαν μίσχοι λουλουδιού οι στίχοι της, περίσια, διάχυτη παντού η αγάπη για τη φύση, τα βιώματα της ζωής της.

Απλοί ανεπιτήδευτοι και ξεκάθαροι οι τίτλοι, σαν την σκέψη

της, σαν την καρδιά της. Η θλίψη πορεύεται μαζί με τη χαρά, η λαχτάρα, η δίψα της ζωής κυριαρχούν στα θέματά της, μπορεί και συμβιβάζεται με το μοιραίο, με το τέλος «... που όποιο και νάναι καλώστο νάρθει,

..... «Τράβηξε το δρόμο σου, σε ακολουθώ».

..... Δύσκολα να ξεχωρίσεις στίχους της, όπως και δύσκολο να προσπεράσεις τη «λαθεμένη», το «Πώς θα μπορέσω» το «Ανησυχώ» κι άλλους πολλούς.

Με μια ευχή αρχίζει το τέταρτο βιβλίο της η Ζαγορίσια ποιήτρια: «... «Ν' ανοίξουν για όλου μας οι δρόμοι

ειρηνικοί και καλοδιάβατοι».

Τα ποιήματά στο μπλε βιβλίο της Βιτοϊνής φίλης Ευτέρπης Σάρρου έχουν κάτι να ψιθυρίσουν στις καρδιές όλων μας.

Σ' ευχαριστούμε που με τους στίχους σου απαλύνεις κι ομορφάνεις την καθημερινότητά μας.

Ελένη Δούβλη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας στην Έκθεση «ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» θα συμμετέχει και ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισιών μαζί με τους Δήμους Κεντρικού και Ανατολικού Ζαγορίου.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η Εφορεία Καλλινειών Σχολείων Παπίγκου/Κληροδότρια Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου σας προσκαλεί στην παρουσίαση του βιβλίου της Ελένης Σκούρτη, **Πάπιγκο της μνήμης και της πέτρας**, τη Δευτέρα, 21 Μαρτίου 2008, στις 19.30, στην Αίθουσα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων (Ν. Ζέρβα 28-30, Σταά Σάρκα).

Για το βιβλίο θα μιλήσει ο Παναγιώτης Νούτσος, καθηγητής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, και αποσπάσματα θα αναγνώσει η φιλόλογος Ανδρονίκη Ζούκη.

Την εκδήλωση θα προλογίσουν οι Αλκίνοος Κοσοβίτσας, εκ μέρους του Κληροδοτήματος, Γιάννης Αναγνώστου, διδάκτωρ Ιστορίας-σχολικός σύμβουλος, Αγγέλα Στουκίδου, φιλόλογος.

Ο αποκριάτικος χορός μας

Τα δυο Ζαγορίσια Πολιτιστικά Σωματεία των Γιαννίνων, η ΙΛΕΖ και ο «Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισιών» έκαναν και φέτος με μεγάλη επιτυχία τον ετήσιο Αποκριάτικο χορό τους το Σάββατο 1 Μαρτίου στο κέντρο «Λιθαρίτσια».

Έτσι καλωσορίσαμε τον Μάρτη και την άνοιξη στολίζοντας τα τραπέζια της εκδήλωσης με ανθισμένες κρानιές από το Ζαγόρι και τις κάρτες της συμμετοχής στολισμένες με «Μαρτίτσια» (έμπνευση της δικής μας Ελένης Δούβλης).

Κατάμεστη η μια από τις αίθουσες στο ανακαινισμένο Κέντρο των 300 θέσεων και ελπιδοφόρα η μαζική συμμετοχή της Ζαγορίσιας νεολαίας.

Τους συμμετέχοντες, με σύντομους χαιρετισμούς καλωσό-

ρισαν οι πρόεδροι των δύο φορέων κ. κ. Δημήτριος Γκέκης και ο Πολύβιος Καρράς.

Χαιρέτισαν την εκδήλωση ο Νομάρχης Ιωαννίνων κ. Αλέκος Καχριμάνης και οι τρεις Δήμαρχοι του Ζαγοριού, οι οποίοι μαζί με τους προέδρους άνοιξαν το χορό με Ζαγορίσια τραγούδια από τη ορχήστρα του Λεπτοκαριώτη Κούλη Κατσιούπη. Το γλέντι αφού άρχισε με τους πιο ηλικιωμένους, κράτησε με πολύ κέφι μέχρι τις πρωινές ώρες με το ξεφάντωμα των νέων μας.

Καλή σαρακοστή και του χρόνου νάμαστε όλοι πάλι εκεί. Ακολουθούν φωτογραφικά στιγμιότυπα από την εκδήλωση.

Ο αποκριάτικος χορός μας

Παρέα με την Λιασκοβετσνί Κορπανία

Ένα cd με τη ζυγιά του Κούλη

Κι όπως κυρίαρχο όργανο κάθε ζυγιάς σ' όλες τις εποχές είναι το κλαρίνο-βασιλιάς αδιαφιλονίκητος- με την δική του ιδιαίτερη χροιά που το κάνει να ξεχωρίζει, αυτή τη φορά είναι το κλαρίνο του Γιάννη Κατσούπη ή Κούλη Μπάκα.

Ένα βασικό μέλημα του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορισίων εδώ και χρόνια είναι η καταγραφή και μ' αυτό τον τρόπο η διάσωση και διατήρηση της μουσικής παράδοσης του Ζαγορίου.

Και δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση να διασωθεί ο Ζαγορίσιος μουσικός πλούτος, αλώβητος, έτσι όπως ακουγόταν, παίζονταν και τραγουδιόνταν από παλιούς λαλητάδες και τραγουδιστές στις χαρές, στις γιορτές, στα πανηγύρια, στα μεσοχώρια και τα ζαφέτια μιας εποχής που έφυγε.

Μια μουσική μακριά από αλλιώσεις και επιρροές ξενόφερτες που από καιρό κατακλύζουν τον τόπο μας.

Μαζί και παράλληλα με τους Ζαγορίσιους χορούς που διδάσκονται και χορεύονται μοναδικά από το χορευτικό του συνδέσμου «παλιοκαιρία», αποφεύγοντας την μπαλετοποίηση, με πολλές δυσκολίες κι άλλο τόσο μεράκι και κέφι και με τους καλύτερους «ειδικούς» συνεργάτες, έγιναν τα προηγούμενα cds με τον Γρηγόρη Καψάλη και τον Λεωτέρη Σαρέα. Για να συμπληρωθεί ο κύκλος των παλιών μουσικών εκτελέσεων σειρά έχει η κομπανία του Κούλη Μπάκα.

Οι οιωνοί άριστοι, το μεράκι του προέδρου κ. Πολύβιου Καρρά παρέα με τους καλύτερους ειδικούς κ. Γιώργο Κοκκώνη, Μουσικολόγο διευθυντή τμήματος εφαρμογών, καθηγητής λαϊκής και παραδοσιακής μουσικής ΤΕΙ Άρτας ως υπεύθυνο μουσικολογικής προσέγγισης του CD. Τον κ. Νίκο Διονυσόπουλο, μουσικολόγο

ερευνητή, επικεφαλής των μουσικών εκδόσεων του Πανεπιστημίου Κρήτης ως υπεύθυνο ηχοληψίας και επεξεργασίας του CD.

Τον «Κούλη» πλαισίωσαν οι μουσικοί Κώστας Κωσταγιώργος στο βιολί, Αντώνης Τζιάσιος στο

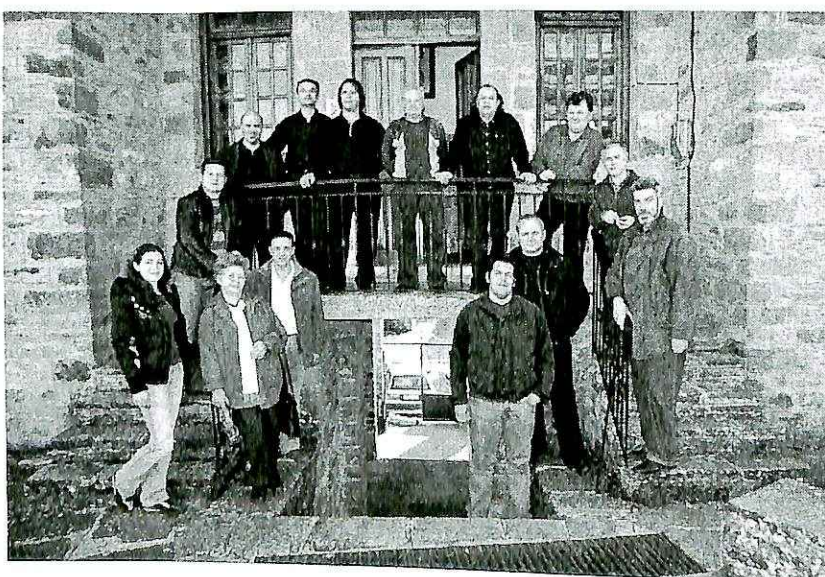
καλύτερο τι ακριβότερο σκηνικό! Η ομορφιά του Ζαγορίσιου τοπίου σ' όλο της το μεγαλείο! Το πανέμορφο αρχοντοχώρι με την γκρίζα πέτρινη ομορφιά των σπιτιών

ΕΛΕΝΗΣ ΔΟΥΒΛΗ

του δεμένη με την μελαγχολία της χειμωνιάτικης γύμνιας των δέντρων, ξαφνικά φάνηκε να ζωντανεύει από τη χειμερία νάρκη της εγκατάλειψης, της μοναξιάς και της ερήμωσης. Ασυνήθιστη κίνηση στο μεσοχώρι, πολλά τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα και μέσα στη σιγή της μεγάλης αίθουσας όλοι στις θέσεις τους.

Απαιτητικοί όλοι τους, θέλουν την καλύτερη δυνατή εκτέλεση. Γι' αυτό παίζουν και ξαναπαίζουν, γράφουν και ξαναγράφουν με κέφι αβάρετα σαν να γλεντάει μια μεγάλη παρέα. Δυο μερόνυχτα κράτησε η καταγραφή. Ακούραστοι πίσω από τα μηχανήματά τους οι δυο εκλεκτοί επιστήμονες ακούραστοι ο πρόεδρος κι οι σύμβουλοι του κ. Κ. Καραϊσκος και Β. Καρβούνης. Το αποτέλεσμα το

ντέφι, Φώτης Παπαζήκος και Βασίλης Τσίκας στο λαούτο και Βασίλης Μίχος στο τραγούδι.

Για στούντιο, το παλιό πέτρινο σχολείο του Δικόρφου, εκεί στο μεσοχώρι ανάμεσα στον μεγάλο πλάτανο και την παλιά εκκλησία με το περίφημο καμπαναριό. Τι

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Δ.Σ. του Π.Σ.Ζ. ευχαριστεί το μορφωτικό και εξωραϊστικό Σύλλογο Δικόρφου για την παραχώρηση της αίθουσας του Παλιού Δημοτικού Σχολείου προκειμένου να πραγματοποιηθεί η ηχογράφηση του νέου cd.

καλύτερο δυνατόν. Γράφτηκαν αρκετά απ' τα τραγούδια που χορεύτηκαν και τραγουδήθηκαν στα μεσοχώρια και τα αλώνια του Κεντρικού Ζαγορίου, της Μπάγιας των Φραγκάδων τη Λεφτοκαριάς του Γρεβεντιού κ.λ.π.

Είναι αυτά που ξεχνιούνται σιγά σιγά αφού όλο και αραιότερα ακούγονται στα πανηγύρια. Μια ακόμη σπουδαία προσφορά του Συνδέσμου Ζαγορισίων στον τόπο, το νέο CD.

Μακάρι κι άλλοι φορείς να αναλάβουν να διαδώσουν άλλες μορφές της πολιτιστικής μας κληρονομιάς που κινδυνεύουν να χαθούν.

Ο συμπατριώτης μας Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας ανακηρύχτηκε Επίτιμος Δημότης Μιλάνου.

CINQUANTA ANNI DOPO

Carolos Papulias, cittadino onorario di Milano

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ: Ο Κάρολος Παπούλιας ανακηρύσσεται δημότης της πόλης του Μιλάνου (το 1958 μεταπτυχιακός φοιτητής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μιλάνου). Στη φωτογραφία από ιταλικό περιοδικό με την νυν Δήμαρχο Μιλάνου **Λετίσια Μοράτι**.

Ηπειρώτης ο Αρχηγός!

Ένας Ηπειρώτης, ο υποστράτηγος Βασίλης Τσιατούρας –από την Πέτρα Αν. Ζαγορίου– που μέχρι πρότινος υπηρετούσε ως Επιτελάρχης της Αστυνομίας, είναι πια, μετά τις πρόσφατες κρίσεις, ο νέος Αρχηγός του Σώματος, γεγονός που μόνο περήφανους μπορεί να μας κάνει ως συμπατριώτες του. Ο κ. Τσιατούρας, ήταν εκ των «φαβορί» για την θέση του Αρχηγού και τελικά αποδείχθηκε πως οι προβλέψεις ήταν βάσιμες. Εμείς δεν έχουμε παρά να του ευχηθούμε καλή επιτυχία στο δύσκολο έργο που αναλαμβάνει...

Ν. («ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» 28/2/08)

Επάξια προαγωγή Ζαγορίσιου αξιωματικού

Με ιδιαίτερη χαρά πληροφορηθήκαμε, κατά τις πρόσφατες κρίσεις ανωτέρων αξιωματικών στρατού ξηράς, την επάξια προαγωγή του συμπατριώτη μας από το Βρυσοχώρι **Αθανασίου Καραγιαννοπούλου** στο βαθμό του υποστρατήγου και την τοποθέτησή του ως διοικητού της 8ης Μεραρχίας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου (Ι.Λ.Ε.Ζ.) εκφράζει στον εκλεκτό συμπατριώτη μας τα θερμά του συγχαρητήρια, του εύχεται **εις ανώτερα** και καλή επιτυχία στα νέα του καθήκοντα.

Ο Ετήσιος χορός της «Ένωσης Δημοτών Κεντρ. Ζαγορίου»

Πλήθος Ζαγορισίων παραβρέθηκε στην ωραία εκδήλωση της «Ένωσης» Κεντρικού Ζαγορίου και διασκέδασε με την ορχήστρα του Λεωτέρη Σαρρέα. Στην ένθετη φωτο ο Πρόεδρος και μέλη του Δ.Σ. της Ένωσης «βόρουν τη βασιλόπιτα»...

Τον ετήσιο χορό του πραγματοποιήσε πριν λίγες μέρες σε μια πολύ ζεστή εκδήλωση η «Ένωση Δημοτών Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου» στο ξενοδοχείο «Ντοθρά» στους Ασπραγγέλους.

Πολλοί Ζαγορίσιοι σαν μια οικογένεια αντάμωσαν, γεύτηκαν παραδοσιακά εδέσματα και διασκέδασαν με την ψυχή τους με την ορχήστρα του Λεωτέρη Σαρρέα. Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι η εκδήλωση αυτή έγινε στο Ζαγόρι, την ώρα που οι περισσότεροι χοροί Συλλόγων πραγματοποιούνται στα Γιάννινα!

Όπως χαρακτηριστικά τόνισε και ο δραστήριος Πρόεδρος της Ένωσης κ. **Ιωάννης Θεόπιστος** «*Διαλέξαμε να γιορτάσουμε εδώ στο Ζαγόρι, θέλοντας έτσι για μια ακόμη φορά, να αποδείξουμε την αταλάντευτη απόφασή μας να είμαστε παρόντες σε όλα τα δρώμενα του τόπου μας*». Ένα χρόνο ζωής μετρά ο Σύλλογος «Δημοτών Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου» και πολλές ήταν οι παρεμβάσεις που έκανε σε θέματα καίριας σημασίας και κυρίως αυτά της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Όπως είπε ο κ. Θεόπιστος ο όρος «πολιτιστική κληρονομιά» δεν περικλείει μόνο τα έθιμα, τα πανηγύρια, την τουριστική ανάπτυξη ή την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος του Ζαγορίου, αλλά και

Ο δημοτικός σύμβουλος, γνωστός επιχειρηματίας, Άγγελος Κήτας, σέρνει το χορό...

την αυτογνωσία της ιστορικής καταγωγής, την νοικοκυροσύνη, τον σεβασμό στο συγχωριανό, τη βαθειά θρησκευτικότητα, την αλληλεγγύη και την φιλανθρωπία.

Αυτά βέβαια πετυχαίνονται –τόνισε– με την συστράτευση όλων, με κοινούς αγώνες, την συμμετοχή και στενή συνεργασία με τις Αρχές και τους φορείς του τόπου και μακριά από μικροσυμφέροντα και μικροπολιτικές...

Ο Πρόεδρος καταχειροκροτήθηκε, έκοψε τη βασιλόπιτα και ακολούθησε τρικούβερτο γνήσιο Ζαγορίσιο γλεντι.

(«Πρ. Λόγος»)

ΟΙ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Στις 16 Φεβρουαρίου του 2008, τα ταμειακά τακτοποιημένα ιδρυτικά μέλη της «Ιστορικής & Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου» (ΙΛΕΖ) ανανέωσαν την εμπιστοσύνη τους στην μέχρι τώρα Διοίκηση και την εκδοτική ομάδα του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας», η οποία έχει ως εξής:

Δ. Συμβούλιο

Πρόεδρος: Δημήτριος Γκέκης

Α' Αντ/ρος: Απόστ. Ντιναλέξης
Β' Αντ/ρος: Σάββας Θεοδώρου
Γ. Γραμματέας: Βασίλης Τζιόβας
Ταμίας: Γιάννης Τσεκούρας
Μέλη: Κάλλυ Κυριαζή και Γεώργιος Ζαχάρης

Ελεγκτική Επιτροπή

1. Στέφανος Γαλανόπουλος
2. Μιχαήλ Κομπάρος
3. Φωκίων Καψάλης

Από τα ενεργότερα εθνικά κληροδοτήματα

165 χρόνια προσφοράς γιορτάζει η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή

Σημαντικές προσωπικότητες μεταξύ των αποφοίτων της

Το δημιουργήμα των Ηπειρωτών ευεργετών Μάνθου και Γεωργίου Ριζάρη, η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή Αθηνών που αποτελεί σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα και ενεργότερα εθνικά κληροδοτήματα, συμπλήρωσε 165 χρόνια προσφοράς.

Είναι αξιοσημείωτο ότι σ' αυτόν τον ενάμιση και πλέον αιώνα ζωής της απεφοίτησαν από αυτή: Δύο Πρωθυπουργοί, ένας Αρχιεπίσκοπος, πενήντα τρεις Μητροπολίτες, επτά υπουργοί, δεκατέσσερις Πρυτάνεις, τέσσερις Πρόεδροι της Ακαδημίας, 300 και πλέον κληρικοί και δεκάδες πανεπιστημιακοί καθηγητές.

Ιδιαίτερα καταλυτική για τη Σχολή ήταν η παρουσία στη διεύθυνσή της του αγίου Νεκταρίου (1894-1908), ενώ ξεχωριστή ήταν και η σχολαρχία του του λόγιου αρχιμανδρίτη Χρυσόστομου Παπαδόπουλου (μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Αθηνών).

Το 1814 ο Κωνσταντίνος Οικονόμου συνέστησε στο Μάνθο Ριζάρη να ιδρύσει Εκκλησιαστική Ακαδημία στην Αθήνα. Μετά το θάνατο του Μάνθου, το 1824, ο αδελφός του Γεωργίος ξεκινά τις ενέργειες για την ίδρυση της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής. Το 1841 πέθανε ο Γεώργιος Ριζάρης, ενώ στις αρχές του 1843 ήταν έτοιμη η Εκκλησιαστική Σχολή.

Η Ριζάρειος Σχολή μαζί με το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αρσάκειο και τη Σχολή Ευελπίδων, αποτελούσαν τα μεγαλύτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας κατά τον 19ο αι.

Το 1961 η Σχολή από τη Λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας μεταφέρθηκε στις νέες ιδιόκτητες εγκαταστάσεις της στο Χαλάνδρι Αττικής, όπου λειτουργεί μέχρι τώρα. Σήμερα η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή Αθηνών διαιρείται σε δύο βαθμίδες. Στο Γενικό Λύκειο Αρρένων και στο Εκκλησιαστικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Η Σχολή προσφέρει στους υποτρόφους της διαβίωση σε ένα θαυμάσιο και ευχάριστο περιβάλλον 70 στρεμμάτων, όπου στις σύγχρονες κτιριακές εγκαταστάσεις παρέχεται υψηλής στάθμης εκπαίδευση από το άριστα καταρτισμένο και έμπειρο διδακτικό προσωπικό. Υπάρχουν πλούσια βιβλιοθήκη, εξοπλισμένη αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών και εφαρμόζεται πλούσιο πρόγραμμα άθλησης, εκδρομών και ψυχαγωγίας.

Και στους εσωτερικούς και στους εξωτερικούς μαθητές γίνονται δωρεάν μαθήματα ξένων γλωσσών, πληροφορικής, αγιογραφίας, βυζαντινής μουσικής και ενισχυτικής διδασκαλίας.

Στο Εκκλησιαστικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης διδάσκουν καταξιωμένοι πανεπιστημιακοί καθηγητές, προετοιμάζοντας υποψήφιους κληρικούς.

Η. (Από την εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» της 4-3-2008)

Συμπλήρωσε τα 30!

Το περιοδικό «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», που ιδρύθηκε στις αρχές του 1978, συμπληρώνει 30 χρόνια ζωής. Το γεγονός αυτό αποτελεί κατόρθωμα για ένα τοπικό έντυπο, που η έκδοσή του στηρίζεται αποκλειστικά στη συνδρομή των αναγνωστών του. Για να κυκλοφορεί κάθε μήνα «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» κάποιοι άνθρωποι θυσιάζουν πολλές ώρες από τον χρόνο τους. Οι Ζαγορίσιοι, ντόπιοι και απόδημοι, αγαπάνε το περιοδικό τους και το στηρίζουν. (Στη φωτό η εκδοτική ομάδα του περιοδικού).

Η.

(«ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» 16/2/08)

Η Μητρόπολη Ιωαννίνων «άρπαξε» τον ξενώνα στο Τρίστενο...

Κύριε Διευθυντά,

Στο Τρίστενο, (το οποίο είναι ένα από τα ομορφότερα από τα Ζαγοροχώρια) υπάρχει ένας ξενώνας που φτιάχτηκε με τον οβολό από το υστέρημα του καθενός από τους κατοίκους του, αλλά και την συμβολή των απανταχού Τριστενιωτών. Αυτός ο ξενώνας δεν μπορεί να συμβάλει στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου, αλλά εξυπηρετεί την ανάγκη του χωριού για φιλοξενία, και προσφέρει κατάλυμα στους απανταχού απόδημους Τριστενιώτες, που θέλουν να επισκεφθούν την γη των προγόνων τους, αλλά δεν διαθέτουν δική τους κατοικία. Αυτόν τον ξενώνα, παρανόμως και με ψευδή στοιχεία, διεκδίκησε και δυστυχώς πρωτόδικα κατάφερε να κερδίσει η Μητρόπολη Ιωαννίνων. Παρακαλώ δώστε λίγη σημασία στο θέμα γιατί είναι ζωτικής και ηθικής σημασίας για τους λιγοστούς πλέον κατοίκους του χωριού μας.

Βλέπετε όλοι όταν αναφέρονται στο Ζαγόρι, αναφέρονται πάντα στο Δυτικό και Κεντρικό Ζαγόρι, αλλά πάντα ξεχνάνε τον φτωχό αλλά και πιο όμορφο συγγενή, το Ανατολικό Ζαγόρι. Που ναι μεν δεν διατηρεί την παραδοσιακή αρχιτεκτονική ομορφιά του Ζαγορίου, γιατί καταστράφηκε κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, (το Τρίστενο κήκε τρεις φορές κατά την διάρκεια του πολέμου), αλλά η ομορφιά του φυσικού του τοπίου είναι απειρίγραπτη.

Ευχαριστώ εκ των προτέρων

Αθανάσιος Χρυσόχοος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Προς τα μέλη της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Ζαγορίου
Θέμα: Γενική εκλογοαπολογιστική Συνέλευση

Η Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου Ζαγορίου Ηπείρου καλεί, σύμφωνα με το καταστατικό της, τα μέλη της στη Γενική Εκλογοαπολογιστική Συνέλευσή της, που θα πραγματοποιηθεί, στα γραφεία της Ενώσεως Ζαγορισίων Γερανίου 41, Αθήνα, την **Κυριακή στις 13/4/2008 και ώρα 11 π.μ.**

Σημειώνεται ότι, η υποβολή αιτήσεως υποψηφιότητας για το Δ.Σ. ή την Εξελεγκτική Επιτροπή, μπορεί να κατατεθεί και κατά την διάρκεια της Γεν. Συνέλευσης. Το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλεγέσθαι, σύμφωνα με το καταστατικό, έχουν όλα τα ταμιακάς τακτοποιημένα τακτικά μέλη της Ένωσης.

Με τιμή για το Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΝΙΚ. ΒΛΑΣΤΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Απόκριες στους Κήπους

Ο πάντα πρωτοπόρος και ζωντανός εκπολιτιστικός σύλλογος Κήπων η «ΜΠΑΓΙΑ» επεφύλαξε και φέτος μια πολύ ωραία εκδήλωση την Κυριακή της Τυρινής στο χωριό αναβιώνοντας παλαιά καλά αλησμόνητα έθιμα των Απόκρεων. Με την καθιερωμένη τζαμάλα, την δημοτική ζαγορίσια μουσική προσφορά του αγαπητού σε όλους μας Μενελάου Μακρή, του πάντα πρόθυμου στην προσφορά - ηθική και υλική προς όλους τους Κηπαίους.

Ανεπανάληπτο ξεφάντωμα από πλήθος κόσμου ντόπιους, κοντοχωριανούς και από τους πολυπληθείς εκδρομείς, φίλους και πελάτες των πολυτελέστατων ξενώνων, ο χώρος κάτω από την πλατεία κοντά στο εικονοστάσιο δεν διέφερε από το πανηγύρι.

Άφθονο κρασί, πλούσιο φαγητό, σουβλάκια, λουκάνικα, άφθονες πίτες και η πατροπαράδοτη φασολάδα, με τις ζεστές λαγάνες από τον ντόπιο φούρναρη, όλα προσφορά του Συλλόγου.

Πολλά συχαρητήρια στο Σύλλογο και σε όλους όσους βοηθήσανε για την επιτυχία της εκδήλωσης αυτής, ευχόμενοι και του χρόνου με υγεία, αγάπη και χαρά.

Γιάννης Δ. Τσεκούρας

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Βασίλειος (Bill) Στουκίδης

Το δεύτερο κατά χρονολογική σειρά γέννησης παιδί του Μεγακλή και της Λευκοθέας, γεννημένος στο Πάπιγκο το 1913.

Τελειώνει εκεί το Δημοτικό και στη συνέχεια αποκτά ευρύτερη παιδεία φοιτώντας στο Σχολαρχείο Αρίστης.

Έφηβος ακόμα 17 χρονών το 1930 παίρνει τη μεγάλη απόφαση να ξενιτευτεί. Ακολουθεί και αυτός τη μοίρα πολλών Ζαγορίσιων που θέλησαν ν' ανοίξουν τα φτερά τους σε μακρινούς ορίζοντες.

Ήδη ο πατέρας του Μεγακλής βρισκόταν στην Αμερική και έβαζε τα πρώτα θεμέλια για μια επιχείρηση που γρήγορα άνθισε και απέδωσε καρπούς.

Επιστρέφει στο Πάπιγκο το 1935 και παντρεύεται την καλονοικοκυρά παπικιώτισσα Αναστασία Ιωαννίδη (Ζιάκα) τον επόμενο χρόνο έρχεται στον κόσμο η πρώτη κόρη Οκταβία. Το 1937 αναχωρεί για Αμερική και να τακτοποιήσει τα απαραίτητα χαρτιά για μετάβαση στην Αμερική της γυναίκας του και της κόρης του. Η μετάβαση δεν ολοκληρώνεται γιατί κηρύσσεται ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Με την είσοδο των Η.Π.Α. στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο το 1942 επιστρατεύεται στον Αμερικανικό στρατό και η μονάδα του αποστέλλεται στο μέτωπο της Ιαπωνίας. Πολεμά στην Οκινάουα με αυτοθυσία και ηρωισμό και ανκηρύσσεται ήρωας. Επιστρέφοντας στην Αμερική μαζί με τον αδελφό του Γιώργο ανοίγουν καινούρια επιχείρηση - φούρνο και ζαχαροπλαστείο. Στο διάστημα αυτό ολοκληρώνεται και η μετάβαση της γυναίκας του και της κόρης του στην Αμερική. Η οικογένεια συμπληρώνεται σιγά σιγά με την γέννηση τριών ακόμα κοριτσιών της Θεοδώρας, της Λευκοθέας και της Ρωξάνης. Και εκείνος και η γυναίκα του Τασία έχοντας βαθιά μέσα στην ψυχή τους σαν ιερή παρακαταθήκη τις αξίες και τα ιδανικά στις παραδόσεις καθώς και τα Ελληνικά Ζαγορίσια βιώματα, μεγάλωσαν τις κόρες τους μ' αυτό το πνεύμα της Ελληνοχριστιανικής παράδοσης. Σπούδασαν, παντρεύτηκαν αξιόλογους και σπουδαγμένους νέους και γέμισαν το σπίτι του Bill εγγόνια και δισέγγονα που και ακόμα σ' αυτά μιλούσε Ελληνικά.

Ποτέ δεν έκοψε τις γέφυρες με το χωριό του που ερχόταν κάθε καλοκαίρι με την οικογένειά του και έπαιρνε δύναμη και κουράγιο για να αντέξει τις πίκρες της ξενιτειάς.

Όμως τα τελευταία πέντε χρόνια μια ασθένεια των ματιών του στέρησε την όραση και από τότε οι χωριανοί του δεν ξανάκουσαν τη φωνή και το γέλιο του στον Αη Ταξιάρχη του Μικρού Παπίγκου.

Έκλεισε τα μάτια του στο μακρινό Ποτόκετ της Πολιτείας Ροντάτλαν ένα μεσημέρι στις 12 Γενάρη του 2008 ήσυχα, αδαόρυβα έχοντας πλήρη πνευματική διαύγεια.

Η Αμερική τον τίμησε ως ήρωα.

Το φέρετρό του σκεπασμένο με την αστερόεσσα και με στρατιωτικό άγημα να αποδίδει τιμές. Τον ονόδευσαν κόσμος και ντουίνιες, Έλληνες και αμερικανοί από τις γύρω πολιτείες τιμώντας έναν άνθρωπο πάντα χαμογελαστό κοινωνικό, αγαπητό για όλον τον κόσμο.

Αγαπημένη μας θεία ας είναι ελαφρύ το χόμα της μακρινής Αμερικής που σε σκεπάζει.

Πάντα θα σε θυμόμαστε γιατί θα ζεις βαθιά μέσα στην καρδιά μας.

Η Ανεψιά σου Αγγελική

Κωνσταντίνος Β. Δόνος

Στις 16.2.2008 απεβίωσε στη γενέτειρά του στο Μεσοβούνι Δυτ. Ζαγορίου, ο αγαπητός σε όλους μας **Κων/νος Δόνος** και εν μέσω συγγενών και φίλων, ενταφιάστηκε την επομένη, δίπλα στον νωπό τάφο της συζύγου του Βαρβάρας.

Γέννημα και θρέμμα του χωριού ο αείμνηστος Κώστας, στο Μεσοβούνι έζησε τα παιδιά του χρόνια, από τα οποία είχε αποκομίσει χίλιες δυο αναμνήσεις, πολλές από τις οποίες συχνά τις εξιστορούσε στο Χάνι του χωριού και με το χιούμορ που τον διέκρινε, δημιουργούσε ευχάριστη ατμόσφαιρα.

Σαν τελείωσε το Δημοτικό και αντρώθηκε πια, αναγκάστηκε να ασχοληθεί με όλες τις δουλειές, για να επιβιώσει και να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που προκάλεσε η εμπόλεμη περίοδος του 1940-1945.

Ελαβε ενεργό μέρος στον απελευθερωτικό αγώνα εναντίον των στρα-

τευμάτων κατοχής και πρωτοστάτησε στη γνωστή μάχη της Καλλιθέας το 1943.

Πολύ πριν παραсурθεί από το ρεύμα της αστυφιλίας, παντρεύτηκε την πρόσχαρη και δυναμική Βαρβάρα με την οποία απέκτησε δύο αξιόλογα αγόρια.

Στην Αθήνα όπου ταξιδεύτηκαν οικογενειακά πάλεψαν σκληρά. Με την εργατικότητα τους και την κατανόηση που είχαν μεταξύ τους, κατάφεραν να αποκαταστήσουν τα παιδιά τους και να τα χαρούν σαν δύο καλούς και έντιμους οικογενειάρχες.

Κι όταν έφεραν σε αίσιο πέρας τον αγώνα της ζωής, αμέσως μετά την συνταξιοδότησή τους, επέστρεψαν στο χωριό, όπου απόλυτα ικανοποιημένοι έζησαν μόνιμα πια, το υπόλοιπο της ζωής.

Μακάρι αγαπητοί Κώστα και Βαρβάρα να διαθέταμε και εμείς το πατριωτικό σας σθένος. Να μπορούσαμε δηλαδή να παρακάμψουμε τις διευκολύνσεις που μας προσφέρει η πόλη και να ξαναγυρίζαμε στις πατρογονικές μας εστίες.

Θα επιτελούσαμε το μέγιστο προς την πατρίδα καθήκον.

Εύχομαι το χόμα του χωριού σου που σε σκέπασε να 'ναι ανάλαφρο σαν τη ψυχή σου και η μνήμη σου αιωνία.

Γεώργιος Θεοδ. Μπούρης

Γεώργιος Στεργίου Μπούλης (1911-2008)

Την Τετάρτη 23 Ιανουαρίου 2008, απεβίωσε στα Ιωάννινα σε ηλικία 97 ετών και την επόμενη 24-1-2008 κηδεύτηκε στο Ηλιοχώρι Ζαγορίου μια εξέχουσα, σημαντική και σεβάσμια μορφή του Ηλιοχωρίου ο Γεώργιος Μπούλης. γεννήθηκε στο Ηλιοχώρι στις 3-1-1911 και ήταν το τρίτο παιδί του Στεργίου Μπούλη και της Χρυσής Καρώνη. Ήταν αντιπροσωπευτικός τύπος του Ηλιοχωρίτη, ο άνθρωπος που συνέδεσε και ταύτισε τη ζωή του με τον τόπο που γεννήθηκε, που έζησε στο ζεστό και φιλικό περιβάλλον του χωριού τα περισσότερα χρόνια της ζωής του, που το

αγάπησε και το υπηρέτησε με πάθος, ειλικρίνεια και ανιδιοτέλεια και το είχε βαθιά χαραγμένο στην καρδιά και στη σκέψη του.

Μεγάλωσε στο Ηλιοχώρι, όπου τελείωσε το Δημοτικό. Σε ηλικία μόλις πέντε χρονών έμεινε ορφανός από πατέρα. Τα έντονα βιώματα της παιδικής του ηλικίας στο χαρούμενο και ευχάριστο περιβάλλον του χωριού που έσφυζε από ζωή και κίνηση, σφυρηλάτησαν ακατάλυτος ψυχικούς και συναισθηματικούς δεσμούς με τον τόπο και τους κατοίκους. Το Ηλιοχώρι ήταν για αυτόν το απένεμο λιμάνι, όπου αγκυροβολούσαν τα όνειρα, οισκίψεις και οι προσανατολισμοί του. Ήταν ιδιαίτερα μορφωμένος, τελείωσε τη Ζωσιμαία Σχολή στα Ιωάννινα και ξενιτεύτηκε στον Βόλο και στην Αθήνα όπου εργάστηκε για περισσότερο από μια δεκαετία ως μισθωτός υπάλληλος. Ενδιάμεσα εκπλήρωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις στην Αττική (Λιόπσει-Κορωπί).

Το 1942 παντρεύτηκε στο Ηλιοχώρι την Δέσποινα Φίλη, άξια, δραστήρια και δυναμική γυναίκα που ήταν πιστή και αφοσιωμένη σύζυγος, υποδειγματική ή μητέρα και νοικοκυρά. Από το 1959 ως το 1973 διατηρούσε οπωροπαντοπωλείο στα Ιωάννινα. Απέκτησαν τρία παιδιά τα οποία μεγάλωσαν και ανέθρεψαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Την Χρυσούλα, υπάλληλο Υπουργείου Εσωτερικών, τον Στέργιο, υπάλληλο Υπουργείου Οικονομικών, παντρεμένο με τη Λεμονία Πάσχου. Ευτύχησαν να χαρούν και να καμαρώσουν επτά εγγόνια. Το 2000 έχασε την αγαπημένη του σύζυγο, γεγονός που του στοίχισε και τον λυπήσε αφάνταστα.

Ο Γιώργος υπηρέτησε τα κοινά με ζήλο και αφοσίωση και προσέφερε πολλά για την πρόοδο και την ανάπτυξη του χωριού του. Από το 1950 ως το 1958 διετέλεσε πρόεδρος της Κοινότητας Ηλιοχωρίου και στη συνέχεια γραμματέας αυτής, μέχρι την συνταξιοδότησή του. υπήρξε ένας από τους πρωτεργάτες στην ίδρυση Συνδέσμων Κοινοτήτων Ζαγορίσιων και πρωτοστάτης στη διάνοξη του επαρχιακού δρόμου από τους Κήπους μέχρι το Βρυσοχώρι. Επί προεδρίας του έγιναν πολλά και αξιόλογα έργα που αναβάθμισαν την όψη του χωριού και βελτίωσαν την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

1. Το δίκτυο ύδρευσης: Κατασκευάστηκε το δίκτυο μήκους 5 χλμ., η μεγάλη δεξαμενή πάνω από το χωριό ώστε όλα τα σπίτια να πάρουν νερό.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

– Το Δ.Σ. της **Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου** συμπαρίσταται ολόψυχα στο βαρύ πένθος του αγαπημένου μας **Σπύρου Οικονομίδη** και εκφράζει τις ευχαριστίες όλων των μελών Δ.Σ. της Ενώσεως, στην αγαπημένη του γυναίκα **Κατίνα**, για την συγκινητική προσφορά της στη μνήμη του συζύγου της 300Ε για εκτέλεση έργων στο χωριό τους τον Ελαφότοπο που τόσο αγάπησε ο **Σπύρος** μας και συνεχίζει να αγαπά, να υπηρετεί και να επισκέπτεται η αγαπημένη μας Κατίνα.

ΠΑΠΙΓΚΟ

– Με φροντίδα αλλά και με δική του σημαντική δαπάνη ο **Βύρωνας Παπαγεωργίου** του Στεφάνου στη μνήμη της μητέρας του **Αρσινόης** κατασκεύασε εξ ολοκλήρου την παραδοσιακή εξώπορτα της οικίας του Ν. Δάσκα νυν ιδιοκτησίας του Κληροδοτήματος Διώχνως Δάσκα της εκκλησίας Αγίου Βλασίου Παπίγκου.

– Τα παιδιά του **Ευριπίδη Πασχάλη** του Γεωργίου στη μνήμη της λατρευτής μητέρας των **Λευκοθέας**, προσέφεραν χρηματικό ποσό για τις ανάγκες εξωραϊσμού της εκκλησίας Αγίων Αποστόλων Παπίγκου.

– Ο **Χριστόδουλος Στουκίδης** του Μεγακλή στη μνήμη του αποβιώσαντος αδελφού του στις Η.Π.Α. **Βασιλείου** προσέφερε χρηματικό ποσό για τον εξωραϊσμό του Νεκροταφείου Αγίου Νικολάου Μεγάλου Παπίγκου.

– Η **Κατερίνα Καλλή-Βαζάτη** στη μνήμη της μητέρας της **Βασιλικής Βαζάτη** προσέφερε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες των εκκλησιών.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Αγίου Βλασίου τους ευχαριστεί όλους για τις σημαντικές προσφορές των. Επιπλέον ευχαριστεί τον πολυτεχνίτη και αγαπητό **Βασίλειο (Λάκη) Κωτσορί-**

δη γιατί πάντα πρόθυμα προσφέρει σε όλες τις εκκλησίες τις διάφορες τεχνικές του εργασίες.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αγίου Βλασίου Μεγάλου Παπίγκου

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

– Στη μνήμη της αγαπημένης τους **ΜΑΡΘΑΣ ΔΑΨΗ-ΤΖΑΦΛΙΔΟΥ** και αντί στεφάνου, προσέφεραν στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων:

– **Ρήνα** και **Ηλίας Καλογήρου**, 50,00

– **Βασιλεία** και **Νικόλαος Καλογήρου**, 50,00

– **Καίτη** και **Νικόλαος Κουτσαμάνης**, 50,00

– **Δημήτρης** και **Ευαγγελία Κουτσαμάνης**, 50,00

– **Μαίρη** και **Γιώργος Καρατζίκος**, 30,00

– **Ιωάννα** και **Σάκης Σταυρόπουλος**, 50,00

– **Στέφανος** και **Αντώνης Φανίκας**, 50,00

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Κοκκίνη Πανωραία

ΕΥΡΩ 60

Βασδέκης Ιωάννης
Θεοδώρου Κων/νος
Δερέκας Αναστάσιος
Γκρουϊδης Άγγελος

ΕΥΡΩ 50

Τζουριάδης Πέτρος
Στουκίδης Μιχάλης
Κατσαδήμας Κων/νος
Καλέας Προκόπης
Γεωργίου Μάρκου Ανδρομάχη
Παπαστόλου Βιργινία
Λιόγκας Θρασύβουλος
Τότοκα Αφροδίτη
Μπλάτσος Απόστολος

ΕΥΡΩ 45

Ποτς Μαρία
Ζαχαράκη Χαρά

ΕΥΡΩ 40

Μπουκουβάλας Ηλίας

ΕΥΡΩ 30

Καψάλη-Τσακαλογιάννη Γαλάτεια
Καψάλης Φωκίων
Κοντοκάλης Δημήτριος
Κοντοκάλης Βασίλειος
Τσαπούνης Ιωάννης
Μιχαήλ Άρης
Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων
Μπουκουβάλα Ιωάννα

ΕΥΡΩ 25

Καρπούζη Μαριγώ
Καρπούζης Χαρίτων
Ηλιάδου Ανθούλα
Δούβλη Αθηνά
Τόλη Μαρίνα

ΕΥΡΩ 20

Γκοδίμου Γαλάτεια
Δαλκαβούκη Φιλομήλα
Ποάλας Χριστόφορος
Καρακώστα-Ράπτη Ευγενία
Αντωνίου Γεωργία
Βασιλειάδης Αντώνιος
Ζαροπούλου Αικατερίνη

Δούβλης Πέτρος
Κέντρος Νικόλαος
Κλούμπας Γιάννης
Ρογκότης Ευστάθιος
Χριστοδούλου Δώδος
Δώδου Ελένη
Γκάνος Βασίλειος
Λιόντου Γιαννούλα
Βούλγαρης Ιωάννης
Τσοφόπουλος Σπυριδών
Φωτέσιος Κων/νος
Παλιάτσου Έφη
Παλιάτσος Αθανάσιος
Καρβούνης Θεόδωρος
Σάρρος Άλκης
Βούρδα Βάνα
Τράκης Παύλος
Καλιαντά Πάτη
Φάφας Κίμων
Βαστέλη Θέλμα

ΕΥΡΩ 15

Τζόκας Ιωάννης
Τζόκας Αλέκος
Κύρκος Νικόλαος
Τσουμάνης Ευάγγελος
Καραμπά Ιοκάστη
Σκούρτης Κων/νος
Σκούρτη Ναυσικά
Παντέκης Γεώργιος
Τσιμπούλου Ανθούλα
Καλογήρου Ηλίας
Παπαδημητρίου Χριστόδουλος
Παπαδημητρίου Κων/να
Δερβένη Ελένη
Καλύβας Ιωάννης
Μπζούκας Αθανάσιος
Γατσέλου Παναγιώτα
Χαντζαροπούλου-Βασδέκη Μιράντα
Βαταβάλη Ηλέκτρα
Καραγιάννη Δημήτριος
Βλαστός Ηλίας
Μαντέλου-Βουλτζάνη Αγλαία
Μπάγκα Μερότη
Λιόντου Μαρία
Παπαδάτου-Εξαρχοπούλου Ιφιγένεια
Βούρβος Κων/νος
Καραγιάννης Δημήτριος
Γκιώκα Καλλιόπη
Κουμπής Γιώργος

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978
★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟ
Α' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑ ΒΑΣΙΛΗ
Γεν. Γραμματέα
ΤΣΕΚΟΥΡΑ ΙΩΑΝΝΗ
Ταμία
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΖΑΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΟ
Μέλος
Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
★

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 15 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
★

Τυπογραφεία:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στάς Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

**ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΜΑΣ**

– Ο **Τσοφόπουλος Σπυριδών** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 20 ευρώ.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά.